

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XVI. ročník ● 5/2023

MOSTY

Ako žiť
v rozdelenej
dobe

O B S A H

Genezis 4
AKO BOLO NA POČIATKU
R. Betina

Pozdrav spod Tatier 5
BOŽIA RODINA
J. Stupka

Otvorený list 6
P. Prištiak

Rozhovor 7
OLYMPIÁDY
M. MEDŇANSKÉHO
M. Medňanský
I. Topolčanyová

Téma 12
MOSTY
K. Uhlíková, J. Uhlík
D. Laco, D. Raus

Homília 22
VYHNAŤ SVOJICH
DÉMONOV
D. Pastirčák

Horčičné zrnko 26
SVEDECTVO
H. Porter,
MISIA NA NÍLE
K. Roháčková

Fotoúvahy 28
NÁVRAT K PRVEJ LÁSKE II
A. Činčuráková Tipulová

Spod orecha 29
PANI ZUZANA
A SPADNUTÁ VLÁDA
B. Piatko

RELAX 31

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2023

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Zadané do tlače:** 17. 5. 2023 **Tlač:** Alfa print, Martin

Zadná strana obálky: Dóm Salzburg

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

BOŽÍ DOM, ČI KULTÚRNA PAMIATKA

Boli sme nedávno v Salzburgu. Na koncerte tamojšieho rodáka W. A. Mozarta. Podľa niektorých prameňov je toto Mozartovo mesto jedným z najkrajších na svete. To posúdiť neviem. Ale, keď sme už tam išli, pridali sme dva dni, že si ho trochu pozrieme. Ako milovníka histórie ma zaujalo, že je tam najväčší, v pôvodnom stave zachovaný a nikdy nedobitý hrad v strednej Európe (v podobe ako ho dokončili v 17. storočí) a najväčšia cirkevná stavba na svete. Tomu som celkom neveril – ale keď som videl, pochopil som, že môže ísť o najväčší komplex cirkevných stavieb na svete, ktorému dominuje Salzburský dóm so 76 metrov vysokou kopulou a miestom pre 10 000 veriacich. V čase jeho dokončenia nemal Salzburg toľko obyvateľov. Stredoveké kláštory najrozličnejších rádov, každý so svojim kostolom, ktorých počiatky siahajú na rozhranie 1. a 2. tisícročia, arcibiskupský palác s ďalším chrámom, univerzita s vlastným chrámom až po pôvodom románsky kostolík z 11. storočia, všetko zaodiate v barokovom štýle (okrem toho posledného). Tak ako celé staré mesto. A hrad Hohen-salzburg na obrovskom skalnom masíve uprostred mesta. Fascinujúci komplex histórie praskajúci pod ťarchou renesančného a barokového maliarstva, sochárstva a architektúry. A všetko cirkevné. Dokonca aj hrad, inde symbol svetskej moci, patrila arcibiskupstvu.

Napriek tomu som sa ani v Dóme ani v žiadnom z množstva chrámov nedokázal stíšiť v rozjímaní, či modlitbe. V toľkom zlate a umení, v návale stoviek turistov sa mi akosi nepodarilo vnímať v chrámoch a kláštoroch odkaz Pána Ježiša.

Chrámy či svätyne patria k najstarším historickým stavbám sveta. Boli to miesta, kde ľudia uctievali bohov. Boli to „domovy bohov“ postavené na oslavu bohov. Polokočovní Izraeliti spočiatku stavali len oltáre a stánky zmluvy. Potrebu postaviť chrám pocítili, až keď sa usadili a stali sa národom. Vtedy kráľ Dávid povedal prorokovi Nátanovi: *Ja bývam v cédrovom dome, zatiaľ čo Božia archa medzi stanovými plachtami* (2 Sam 7, 2). No Hospodin nedoprial Dávidovi postaviť chrám. Bolo to dopriate až jeho potomkovi, Šalamúnovi.

Aj Pán Ježiš mal úctu k chrámu – nazval ho domom Božím. Učil, že všetko v ňom je sväté, lebo ho posvätil Boh, ktorý v ňom prebýva. V tomto duchu ho aj očistil, keď vyhnal z neho kupcov a peňazomen-cov: *Nerobte tržnicu z domu môjho otca* (Jn 2, 16). *Či nie je napísané: môj dom sa bude nazývať domom modlitby pre všetky národy? Vy ste z neho urobili pelech lotrov* (Mt 11, 17).

Koncert bol v benediktínskom kláštore s kostolom z 12. storočia. Na prízemí dobová štýlová reštaurácia, na poschodí barokovo upravená koncertná sieň. Hudobníci v mozartovských kostýmoch. Zvláštna atmosféra, skvelý koncert...

Zo Salzburgu som odchádzal naplnený silnými kultúrnymi zážitkami a mierne zaskočený poznaním, ako sme Božie domy a Ježišov odkaz premenili na kultúrne pamiatky a turistické atrakcie.

S veľkou pokorou budem vstupovať do bielych múrov jednoduchých modlitební s prostými krížmi na čelných stenách. ■

BOHUSLAV PIATKO,
CB Bratislava-Cukrová

STÍLPČEK:

ZDROJE MORÁLKY

Existujú rôzne spoločnosti a rôzne morálky. „Iný kraj, iný mrav“, hovorí ľudová múdrosť. Napriek tomu tie najzákladnejšie zásady, ako nezabiješ (príslušníka svojho rodu), neokradneš (príslušníka svojho rodu), cti otca i matku svoju (pomáhaj im v starobe), obsahujú najrôznejšie morálne systémy. Asi všetky. I keď vychádzajú z rôznych zdrojov – z rôznych náboženstiev alebo filozofických pohnútok.

Jednoduchá logická úvaha ukazuje, že optimalizácia na veľkej množine je lepšia ako optimalizácia na jej podmnožinách. (Výsledky oboch optimalizácií môžu byť i rovnaké, ale čím je štruktúra množiny komplikovanejšia, tým je menej pravdepodobné, že výsledok bude rovnaký.)

Názorne to vidno napríklad pri optimalizácii dopravy. Keď ju zoptimalizujeme len v rámci okresov, nebude to najlepšie, lebo optimalizovať dopravu treba v celej krajine. Teda treba zlaadiť optimalizáciu okresnú s potrebami štátu. A takto to je aj pri optimalizácii všetkého i „osobného prospechu“. Teda ak sa budeme v svojom konaní snažiť o čo najväčší prospech celej spoločnosti (nie len ja, všetci, alebo aspoň rozhodujúca časť spoločnosti), tak dosiahneme viac.

Len si musíme ujasniť, čo rozumieme prospechom spoločnosti. Za prirodzené považujem uznať za prospech spoločnosti sumu prospechu všetkých jedincov. A prospech každého započítam s rovnakou mierou (s rovnakou „váhou“, aby som sa vyjadril matematicky). Teda môj prospech je rovnako dôležitý ako tvoj, alebo kohokoľvek iného. Nie viac, nie menej.

Keď som dospel k tomuto kritériu morálky, zostal som zarazený. Veď to už pred dvoma tisíckami rokov povedal niekto iný. Povedal *Milujte blížneho svojho ako seba samého*.

Nie viac, nie menej. ■

Ivan Turek

AKO BOLO NA POČIATKU

RASTISLAV BETINA

Boh povedal: Nech vydá zem rôzne druhy živých tvorov; dobytok, plazy a divú zver. Tak sa aj stalo. Boh utvoril rôzne druhy divej zveri, dobytky a plazov. Boh videl, že je to dobré. Boh povedal: Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu (Gn 1, 24 – 26).

Teraz prichádzame na rad my, ty a ja. Najprv si však položíme otázku: Kto sme? Sme ľudské bytosti, ľudia. Ja som človek, ty si človek. Ale čo je človek? V škole sme sa učili, že človek je najdokonalejšie vyvinutý cicavec, ktorý stojí na najvyššom stupni evolučného vývoja. Čiže podľa evolučnej teórie je človek len mimoriadne inteligentné zviera, nahá opica.

Čo však hovorí biblická správa o stvorení človeka? Na jednej strane hovorí o určitej podobnosti človeka so zvieratami. Na strane druhej zdôrazňuje zásadnú odlišnosť človeka od zvierat. V čom je teda človek podobný zvieratám a v čom je odlišný?

Človek bol stvorený v ten istý deň ako zvieratá. Tým je povedané, že človek a zvieratá patria k sebe. Chemické zloženie ľudského tela i tela zvierat je rovnaké, lebo Boh použil rovnaký materiál pri stvorení zvierat i pri stvorení človeka, zem. O zvieratách čítame: nech vydá zem... O človeku čítame: vtedy Hospodin Boh stvárnil človeka, prach zo zeme... (Gn 2, 7). Je tu aj biologická podobnosť. Boh na adresu zvierat i človeka povedal: *Plodte sa a množte sa...* A Boh rovnako požehnal zvieratá aj človeka.

A predsa dôraz biblickej správy o stvorení nie je položený na podobnosti človeka so zvieratami, ale na ich odlišnosti. Tá odlišnosť je daná tým, že človek je stvorený na Boží obraz. Tým je jedinečný v celom stvorení. Človek síce môže klesnúť na úroveň zvierat, keď v sebe poprie Boží obraz. Ale zviera nikdy nemôže vystúpiť na úroveň človeka. Lebo človek nepredstavuje len vyšší vývojový stupeň. Človek je iný druh bytosti než zvieratá. Zvieratá boli stvorené pre človeka. Ale človek bol stvorený pre Boha. Keď sa človek pozrie na zvieratá, nevidí v nich svoj obraz, svoju podobu. Boh však stvoril človeka tak, aby v ňom videl svoj obraz, svoju podobu. Aká to nesmierna výsada! Ale tá ide ruka v ruku so zodpovednosťou. Kto je stvorený na Boží obraz, má tak aj žiť! ■

CIRKEV AKO BOŽIA RODINA – ktorá spolu nesie evanjelium

JÚLIUS STUPKA, BJB Vavrišovo

*Nech nikto nehľadá, čo jemu prospeje, ale čo prospeje inému (1K 10, 24).
Pozorujeme sa vzájomne, aby sme sa povzbudzovali k láske a dobrým skutkom
(Žid 10, 24).*

V bežnom dni je prirodzené, aj pre kresťana, starať sa o svoj prospech. Keďže zodpovednosť za príbeh života nesmieme odsúvať na iných, ako potom chápať napomenutie: *Nech nikto nehľadá, čo jemu prospeje?* Bez obrátenia svojho pohľadu nahor, to nedokážeme, citujem: *Ak ste teda boli vzkriesení s Kristom, hľadajte to, čo je hore, kde Kristus sedí na pravici Božej. Myslite na to, čo je hore, a nie na to, čo je na zemi* (Kol 3, 1 – 3). Ak zanedbávame pohľad hore, slabne náš záujem o spoločné hodnoty cirkevného zboru. *Prírodný človek, pravda, neprijíma veci Ducha Božieho, lebo sú mu bláznovstvom, a nemôže ich poznať, pretože ich duchovne treba rozsudzovať* (1K 2, 14).

Duchovnú oblasť života zhodnocujeme teda, len neustálym osvojovaním si Ježišova myslenia. Evanjiá a listy apoštolov zostávajú pre cirkev trvalou cvičebnicou. Ľudská prirodzenosť nechápe duchovno napomínania k láske. V zhone bežného dňa s úplnou ľahkosťou podceníme vážnosť napomínania. Myšlienky Pána Ježiša a napomínania v listoch apoštolov sú však aj po znovuzrodení trvalými zásadami, (princípmi) našej duchovnej obnovy.

Spomením dva príklady: *Preto, potešujte sa vzájomne a povzbudzujte sa, alebo Pokladajte iných za vyšších od seba, nie v tom zmysle, že sú nám nadradení, alebo sú viac nadaní. Kresťanská láska vždy uprednostňuje druhého človeka: je trpezlivá, dobrotivá, nezávidí, nevypína a nenadýma sa; nie je neslušná, nie je sebecká, nerozčuľuje sa, nezmysla zle, neraduje sa z nepravosti, ale teší sa s pravdou; všetko*

znáša, všetkému verí, všetkého sa nadeje, všetko pretrpí. Láska nikdy neprestane.

Medzi sebou častejšie radi o láske hovoríme, ale nedoceňujeme jej tvorivý a obnovujúci rozmer pre život. Naopak, veľkosť Božej lásky niekedy zneužijeme na posudzovanie iných.

V tejto súvislosti často ani nebadáme, hoci modlitbu Pánovu poznáme spamäti, že prvá prosba znie: *Nech sa posväti Tvoje meno. Modlíme sa teda o svätosť, čistotu a duchovnú krásu nášho života. – Posväť sa meno Tvoje – nemá nič spoločné s tzv. svätuškárstvom. Posvätenie myšlienok pokračuje činením dobra skrze Božiu lásku. Keď krásu života v láske zažijeme, máme ju niest a odovzdávať všade naokolo. To je cieľom pôsobenia Božej lásky medzi nami. A je naozaj už len na nás, aby sme v krásnej živote skrze lásku nezlyhali ani v bežných dňoch zhonu a ustarostenosti v pokušeniach. Ak sa milujeme, Boh zostáva v nás a Jeho láska je v nás dokonalá* (1J 4, 12b). Môže byť silnejší impulz povzbudenia,

ktorý v Božej rodine dostáva pôsobením Ducha Svätého každý jeden z nás osobne?

Ak v tejto chvíli nežijeme krásu života Božej lásky, nenaletme pokušiteľovi. Jeho jediným cieľom je okradnúť nás o nezaslúžený Boží dar. Ani sa nedajme pomýliť svojou nedostatočnosťou a neschopnosťou obľúbiť si okamžite každého človeka. Kajajme sa a v modlitbom utíšení otvárajme sa Božiemu sľubu: *Boh zostáva v nás a Jeho láska je v nás dokonalá*, (Roháček: *Jeho láska je v nás dokonaná*). Boh sleduje s nami jediný cieľ, aby sa Jeho láska v nás zdokonaľovala. ■

Milý Ondrej,

tak som sa pri čítaní Tvojich dvoch článkov dozvedel, že som „neokalvinista“. A nielen ja, ale aj generácia kazateľov predtým mnou zo Slovenskej a Českej časti Cirkvi bratskej. V neposlednom rade aj moji starší priatelia z iných denominácií – baptisti, či letniční, atď.

Prečo? Lebo všetci títo pokladali Písmo Sväté za Bohom inšpirované a záväzné, zdôrazňovali potrebu pokánia a viery v Krista, ktorá nás zachraňuje od Božieho súdu, zdôrazňovali cirkevnú disciplínu a teda Bibliou explicitne nespomínaný no z jej kontextu zrejmy princíp záväzného členstva. Štyri duchovné zákony považovali za celkom dobrú pomôcku a vyjadrenie práv evanjelia, ktoré hovorí o Božej láske, našej stratenosti, Kristovom vykúpení a dôležitosti rozhodnutia viery. A to najväčšie uistenie nachádzali v Kristovej krvi – a teda v nepochopiteľnej Božej milosti, ktorú voči nám preukázal v zástupnej obeti Pána Ježiša.

Že sa všetky tieto pravdy a hodnoty majú kontextualizovať a vyjadriť zrozumiteľným jazykom? Úplne súhlasím. Máme sa usilovať o to, aby sme oslovili ľudí okolo nás. Je jasné, že cirkev je jediná organizácia, ktorej poslaním nie je sústrediť sa na seba, ale osláviť Boha svojou službou iným. Neprestajne si uvedomujem, že v tomto poslaní zlyhávame, a tak hľadám cesty – ako priblížiť ľuďom evanjelium. Zároveň pritom fandím všetkým, ktorí sa pustili do rôznych projektov – zameraných na sociálnu, vzdelávaciu, humanitárnu a akúkoľvek pomoc blížnemu.

Ale ak sa nám stratí jadro – a teda viera v Kristov kríž, ktorý nás zmieril s Bohom, táto hlavná myšlienka Biblie, ku ktorej sa ona neustále vracia a núti nás znovu a znovu premýšľať nad Božou svätosťou a Jeho veľkou milosťou voči nám – ak sa týmto prestaneme zaoberať, potom strácame pôdu pod nohami.

V tejto súvislosti sa chcem vyjadriť k Tvojmu tvrdeniu (viď Neokalvinizmus I.) o nadmernom dôraze neokalvinistov na Boží hnev, ktorý je, ako píšeš „nasmerovaný na nevyvolených“. Boží hnev je realita, ale jeho nasmerovanie nie je proti nevyvoleným, ale „proti každej bezbožnosti a nespravodlivosti ľudí“ (Rimanom 1, 18). Dúfam, že súhlasíš so mnou, že Boží hnev je svätý a ako píše J. Stott: „nikdy nie je nepredvídateľný, ale predvídateľný, pretože ho vždy vyvoláva zlo a jedine zlo. Boží hnev je Jeho neotrasiteľný, nezrušiteľný a nekompromisný antagonizmus voči zlu a každej jeho forme a prejavu“ (The Cross of Christ, str. 173). A hoci to v nás vzbudzuje strach, v skutočnosti

sme Bohu za to vďační. Ale predovšetkým za to, že Pán Ježiš okúsil kalich Božieho hnevu – namiesto nás. A tak Boh, ktorý sa hnevá na bezbožnosť a nespravodlivosť, je zároveň Boh, ktorý „tak milovať svet, že dal svojho Syna, aby nik, kto v Neho verí nezahynul, ale mal večný život.“ (Ján 3, 16)

Ak mi Tebou spomínaná (viď Neokalvinizmus II.) literatúra z edície ReFormatio pomohla uchopiť túto podstatu evanjelia ešte hlbšie a jasnejšie, potom asi bude užitočná aj pre čitateľov v slovenských kultúrnych podmienkach. Ani zďaleka nie je jediná, ktorú čítam, no myslím si, že to platí o všetkých z našej denominácie. Nikto z nás necíti „povinnosť“ čítať len tieto knihy, naopak v súčasnosti máme prístup k mnohým iným zdrojom. Myslím si, že edícia ReFormatio si ani nekladie za cieľ „písať o všetkom“, ale zamerať sa na porozumenie evanjelia. A v tom je určite nápomocná.

Napokon, nie som veľmi náklonný používať termín „cirkevná moc“. Veď už Pán Ježiš povedal, že: „kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých“ (Mk 9, 35). Aj Ty, aj ja sme boli členmi Rady a určite na to nespomínaš ako na ľahké obdobie, či výsledie slávy. Rada Cirkvi bratskej nemá v rukách mocenské nástroje a všetky drobné, či zásadné rozhodnutia robí kolektívne. Na druhej strane však nesie veľkú zodpovednosť za usmernenie spoločenstva Cirkvi bratskej. Nedá sa tomu vyhnúť, je to Pastierov príkaz pastierom (1Pt 5, 1), a preto je to náročné, namáhavé a často pokorujúce. Ľahko sa však dá jej rozhodnutie onálepkovať a pripísať mu rôzne (napr. neokalvinistické) tendencie.

Nechcem tým vyjadriť, že v Cirkvi bratskej na Slovensku nie je prítomné napätie. A tiež je zrejmé, že jeho dôvodom je rôzne porozumenie Biblie a z toho vyplývajúcej praxe. Lenže tomuto sa dnes nevyhneme práve preto, že sa, podľa mojej mienky, najmä v západnej a rozvinutej časti sveta, masívne opúšťajú princípy, ktoré vyplývali z učenia Biblie. Je preto úplne na mieste, keď sa cirkev a jej vedenie zaoberá otázkou jasného porozumenia a správneho výkladu evanjelia. Ak toto pokladáš za prejav neokalvinizmu, tak si ma tam zaradil tiež.

Nie je mi ľahké písať tieto riadky, lebo som si Ťa vždy vážil a vážim. No nedalo mi neodpovedať a nevyjadriť nesúhlas s Tvojimi myšlienkami – aj verejne. Keby náš Pán vo svojej milosti predsa len spôsobil, aby sme napriek tomu nášmu čiastočnému porozumeniu napokon dospeli k „jednote viery a poznania Božieho Syna.“ (Ef 4,12) ■

Peter Prištiak

OLYMPIÁDY MARTINA MEDŇANSKÉHO a jeho viera okom objektívu

Martin, milujúci a milovaný manžel, otec troch dospelievajúcich detí – Samuela, Ley a Matúša, žije s rodinou v Starej Turej. Kraj bohatý na tradície a tiež súčasné dianie ho nenechávajú ľahostajným. Už v mladosti mu učaroval svet fotografie. Vizualne zachytávanie najrôznejších udalostí mu otvára cestu k osobnému profesionálnemu rastu, ale rozvíja aj aspekt služby a pomoci iným.

Zhovárala sa s ním IVETA TOPOĽČANYOVÁ.

Foto: MARTIN MEDŇANSKÝ

Tak na úvod: kde si vyrastal, kde si študoval?

Som podjavorinský rodák. Zo Starej Turej som nikdy neodišiel okrem rokov štúdia na Stavebnej fakulte STU v Bratislave. Detstvo som prežil aj na vidieku, tu na kopaniciach v Dúbrave, ale aj na východe našej krajinky, odkiaľ pochádza moja mama.

Po absolvovaní gymnázia som chcel ísť na architektúru, ale od-

radili ma talentové skúšky z kreslenia a modelovania, lebo som sa tomu nevenoval. V tom období ma skôr zaujímala hudba a bicykel. Trochu som fušoval otcovi v tmavej komore našej kúpeľne do vyvolávania fotografií. Tieto záľuby ma sprevádzajú celým mojim životom a ešte k nim pribudli knihy. Najmä, keď som si ich už mohol sám kupovať. Čítam veľa a rád.

Aké boli začiatky tvojho osobného objavovania viery?

Hneď po revolúcii som začal chodiť na stretnutia evanjelickej mládeže, ktorú vtedy viedol Ivan Novomestský, súčasný farár v Krajnom. Pozval ma na film Ben Hur. Keďže film bol veľmi dlhý a chcel som ho dopozerať, musel som prísť na mládež aj na nasledujúci piatok. No a tak som prišiel aj na ďalší a na ďalší a zrazu

som chodil pravidelne. Dodnes ten film vo mne rezonuje preto, že nebol primárne o Kristovi. Ale napríklad moment, keď Ježiš podáva pohár vody smädnému otrokovi, je silným obrazom toho, ako máme vlastne žiť. Ježiš podáva pomocnú ruku, lebo aj my všetci sme otrokmi niečoho.

Chodili sme spolu na mládež. Bolo to veľmi pekné obdobie. Katka, ty a ja sme bývali v jednej bytovke a z mládeže sme chodievali spolu domov a rozprávali sa. A Katka je

relácii Pod lampou, my sme ju už mali. Trávili sme spolu veľa času. Veľmi pekné spomienky mám na mládežnícke akcie u vás na chalupe.

Stará chalúpka pod lesom, voda v studni, latrína, stany a varenie na ohni. Bez obchodu, bez elektriny. Také dobrodružstvá dnes našim deťom chýbajú.

Takže ja som sa tam do Katky zalúbil a trvá mi to dodnes. Rád mám spomienky z minulosti, niektoré boli ozaj dobré a na také sa neza-

aj v zbore. Katka rada poslúži slovom, príhovorom, recitáciou a je členkou spevokolu. Okrem iných básnikov rada siahne po tvorbe Michala Slavku. Som rád, že nedávno vyšla jeho básnická zbierka *Vlhké šlapaje*. Bol to dlhé roky neprehliadnuteľný človek v našom zbore, slúžil ako kostolník, presbyter, zapisovateľ. Jeho básne boli roztrúsené v časopise *Cestou svetla*, ktorý redigoval. No a teraz si opäť prostredníctvom jeho ucelenej zbierky básní pripomíname duchovný poklad, ktorý nám zanechal.

Ja pracujem s obrazom. Dokumentujem fotografiami alebo videom bohoslužby a rôzne iné zborové akcie. Inklinujem k novším kompozíciám. Dlhé roky už fotím iba digitálne. Z času na čas však siahnem po mechanickom fotoaparáte a filme, na ktorého citlivú emulziu zachytávam hry svetla a tieňa.

Čo patrí u teba do kolónky „voľný čas“?

Určite cyklistika. Naša chalupa na Dúbrave je iba 3, 5 km od Starého Tureja, zato do kopca, no a, keď som bol chlapec, nechcelo sa mi tam chodiť peši. Tak mi otec kúpil bicykel Pionier s malými kolesami a na ňom som sa niekoľkokrát do týždňa previezol na Dúbravu. Zostalo mi to, a tak mi otec neskôr kúpil ako vianočný darček horský bicykel s oceľovým rámom, ktorý mám doteraz.

Čo ti v živote pomáha rozhodovať sa? Aké hodnoty preferuješ? Dá sa vôbec podľa teba nejako uchopiť a použiť viera, keď všade okolo nás počuť samé kuvické hlasy?

Keď som hovoril o tom, ako som sa zalúbil, tak aj moja viera sa podobá takej zalúbenosti. Nevieť presne, v ktorý deň sa to stalo. Bol to proces a trvá stále a má svoje veľké okamžiky, že „waw“, ale má aj dni ticha, smútku, pochybností. Život ma stále prekvapuje. Viera je dar od Boha, ale je aj určitým našim vkladom, vedomým rozhodnutím kráčať cestou

dnes tvojou manželkou... Ako sa to stalo?

Obidvaja sme radi počúvali hudbu. Katka skôr alternatívnu a hippies, ale tiež sprevádzala mládežnícke piesne hrou na gitare. Ja som si rád počúval svoje – prišiel bratranec z Trnavy a frčali sme na hudbe írsky rockovej skupiny U2. Dá sa povedať, že to bola takmer kresťanská kapela, pretože viacerí jej členovia boli kresťania a nijako to neskrývali. A práve hudba, filmy, umenie, literatúra – to bolo to, čo nás s Katkou spájalo – a tiež podobné vnímanie sveta. O tom všetkom sme viedli nekonečné rozhovory pod lampou pred našou bytovkou. V čase, keď ešte Štefan Hríb ani nesníval o svojej diskusnej

búda. Dodnes si spomínam aj na jeden výlet s mladými z Prešova niekde v Tatrách v poľovníckej chate. Viezol nás tam veľký autobus, tzv. ponorka. Tiež na miesto bez elektriny, voda len v potôčiku. Ale bolo to dobré, nechcem povedať, že výslovne formujúce, no nezabudnuteľné.

Povedz niečo o svojej rodine.

Katka je o rok mladšia, takže v škole sme sa o seba nijako nezaujímali. Naše cesty sa spojili až neskôr na mládeži. Katka je učiteľka a okrem toho pracuje pre Regionálne centrum podpory učiteľov v Trenčíne. Ja som externý fotograf pre agentúru SITA, ale inak pracujem v našom meste na stavebnom úrade. Sme aktívni

viery. Sú v mojom živote aj týždeň prestupovania na mieste, to však neznamená, že sú bez Boha. Ako to bolo pri Mojžišovi, že videl Boha zozadu, akoby z čínov minulosti, ktoré si treba pripomínať. Tak vnímam, že je to obraz všetkých nás, že vidíme každý vo svojom živote väčšinou Boha spätne. Boh je pre mňa veľký a zvrchovaný, a ten, ktorý nepotrebuje rady odo mňa, napriek tomu ho my ľudia zrkadlíme našim blízkym a aj neznámym ľuďom. Pozorujem, že moja viera sa vyvíja. Inak som rozmýšľal, keď som bol chlapec na besiedke – cez detské piesne – a inak teraz. Ja sa mením, Boh je nemenný, a to je upokojujúce. Skôr naše spoznávanie mení náš pohľad na Neho. Na začiatku Staršej zmluvy v správe o stvorení je Boh nazvaný Ěl, Elokím, čo vyjadruje prírodné božstvo hromu, blesku, akúsi ozvenu kanaánskych božstiev. A potom zrazu Adam, ja človek, si uvedomí, že Božie meno sa ani vysloviť nedá, že je to čosi nad naše chápanie. A to platí aj pre mňa. Keď som vyrástol na Adama, na človeka, tak sa boh búrky a vetra stal pre mňa celkom iným. Je to Boh, ktorý sa o mňa stará, ale dal mi aj úlohy ako Adamovi. Jedna vec je, že verím a druhá, rovnako dôležitá, že mám veľkú zodpovednosť za dar života. Máme sa dobre starať o zem, ktorá nám bola na počiatku zverená. Adam mnohé pomenoval, ale pred nami sú ešte úlohy, ktoré nepoznáme, ktoré nie sú pomenované. Biblia je pre mňa knihou života. Som Adamom, Abrahámom, Mojžišom. V každom tom príbehu sa nájdem. Uvedomujem si, kam to smeruje. Sme smrteľní a zároveň nesmrteľní. Eva znamená život, a preto som vďačný za naše deti, že preberú štafetu po nás a budú pokračovať. Moja rodina predstavuje malú kvapku v mori ľudstva, ale život sa takto zachováva práve prostredníctvom jednotlivcov po celej zemi celé tisícročia.

Tam za horizontom sa rysuje akési neznámo, my to nevidíme, ja to neviem pomenovať. Tam

nám mizne aj Boh. Nová dimenzia vo viere je pre mňa neopísateľná. Je to miesto, odkiaľ už niet návratu. Fyzika má na to pekný výraz – horizont udalosti.

Podme k fotografii. Sú ľudia, ktorí si chcú vychutnať okamih zážitku rôznymi zmyslami. Čo ťa priviedlo k tomu, že chceš zachytiť moment?

Mám rád voľný priestor krajiny a na svojich cyklotúrach sa snažím zachytiť kúsok tej veľkoleposti, ktorá nás obklopuje. Pripomína mi to cestu Abraháma a Mojžiša,

Iná je dokumentárna fotografia, iné je zase fotenie portrétov a iné fotenie v interiéri. Všetko je živé, v pohybe a na každé fotenie je potrebné sa inak naladiť, vyčakať správny okamih. Veľakrát sa to aj nevydarí, ale dôležité je byť trpezlivý, vytrvalý a nevzdávať sa.

Málokto vie, že si okrem iného dokumentaristom SITA – Slovenskej tlačovej agentúry.

Áno, som aj fotoreportér, ktorý pracuje pre spomínanú agentúru ako externý fotograf. To znamená, že ma agentúra zavolá,

A. Kuzminova, OH Pjongcang 2018

keď museli vyjsť z pohodlia domova a objaviť niečo neznáme a možno aj lepšie. Na fotografiu krajiny si treba počkať. Aby som to upresnil, musím počkať na to správne svetlo. Fotografia znamená maľovanie svetlom. A sme pri svetle a tme. V tme sa nedá fotiť. Až keď svetlo prenikne do tmy, môže vzniknúť fotka. Je to pekná biblická symbolika. Nedá sa fotiť vždy a všetko. Napríklad v lete býva opar a fotky neukážu dobre, svetlo je ploché a krajine chýba hĺbka. Naopak veľmi fotografická je jeseň a jar alebo leto skoro ráno a večer. Svetlo a tieň vytvára akési napätie, kontrast, modeluje krajinu. Vyrástal som na čiernobielej fotografii, a tá ponúka hru kontrastov, tieňov.

keď potrebuje niečo zaujímavé odfotiť. Fotografoval som oficiálne návštevy, prijatia hostí v prezidentskom paláci, rokovania v národnej rade – novej aj starej. Bol som na miestach, kam sa nedá bežne dostať. Napríklad letecky s pani prezidentkou v Bruseli v Európskom parlamente alebo na macedónskych hraniciach, keď bola v Grécku migračná kríza a naši policajti strážili hranicu EÚ. Moja agentúrna fotka má obvykle životnosť veľmi krátku. Pretože ide do agentúry na digitálne spracovanie. Potom sa možno objaví v novinách alebo niekde na webe až napokon zostane v archíve. Odtiaľ však môže začať žiť mojim životom aj po relatívne

P. Vlhová, OH Pjongcang 2018

dlhej dobe, keď ju niekto opäť použije v médiách.

Iná je dokumentárna fotografia, ktorá sa archivuje na dlhú dobu, vydávajú sa z nej knihy, robia sa výstavy. Napríklad dokumentárna fotografia z agentúry Magnum založenej v roku 1947 je pojmom dodnes. Mňa vždy lákalo vytvárať fotografie, ktoré majú aj dokumentárny charakter, lenže doba je rýchla a agentúry potrebujú spracovať novinky okamžite a na druhý deň je už zase niečo nové. Niekedy odfoťím 100 záberov, vyberiem 6 a potom zistím, že neboli najlepšie. Doma mám na triedenie viac času, ale keď fotím napríklad prezidentku, tak do piatich minút musím poslať z päťdesiatich tri najlepšie zábery, kde nezmurkla, takže je to rýchla práca.

Iné je zase fotenie športových akcií. Keď som na futbale, pozerám do hľadáčika a svet sa mi zúži a neprekáža, že okolo je 20 000 fanúšikov. To všetko som sa musel naučiť, pretože povahou som skôr introvert.

Fotil si olympiády: Rio de Janeiro 2016 a Pjongčang 2018 ako jediný fotograf z agentúry SITA. To musel byť adrenalinový zážitok, na aký sa nezapáda.

Nebol som iba športový fotograf, ale dostal som možnosť foťiť olympiádu v Riu v roku 2016. Roztočil sa kolotoč vybavovania, stretnutie so slovenskou olympijskou delegáciou. Nasledoval dlhý let cez Londýn, New York do Ria takmer 24 hodín. Pre nás nepredstaviteľné, že v rámci jedného mesta cestujete autobusom z jedného miesta na druhé 3 hodiny. Rio je mesto kontrastov, na jednej strane veľká chudoba a na druhej strane bohaté štvrte, kde sa do oblastí prepychových domov dá dostať len na pozvánku. Na izbu som sa vracal o polnoci a o piatej ráno som už cestoval na miesta športových zápolení. Bolo to veľmi náročné. Jediný voľný deň som mal možnosť ísť k soche Krista Spasiteľa. Tri hodiny sa slimačím tempom zástup návštevníkov posúval smerom

k soche, len aby si každý urobil momentku. V deň, keď som tam bol ja, padla hmľa, takže aj fotky mám také zvláštne – Kristus v hmle

A čo druhá olympiáda? Bol si už skúsenejší... Alebo platí, že ak človek prechováva rešpekt k práci, vždy je tam istá dávka trémy a obáv?

Tá bola v Pjongčangu v Južnej Kórei. Bola tam vtedy veľmi krutá suchá zima, krajina bez snehu no zamrznuté vodopády. Techniku som si požičal, pretože objektívy na takú prácu sú extrémne drahé. A bolo to skvelé, pretože som si mohol vyskúšať špičkové zariadenia, ku ktorým by som sa nikdy nedostal. V tomto roku som fotil Petru Vlhovú, vtedy ešte nebola hviezdou a na olympiáde sa jej veľmi nezadarilo. S kariérou sa už lúčila Veronika Zuzulová. Čo sa mi nepodarilo nafotiť, bola bobová dráha a náš bobista. Napriek tomu, že som nemal problém dostať sa k ľadovému korytu, kde sa jazdí a fanši-

kov je tam pomerne málo, bobisti aj sánkari na dráhe dosahujú rýchlosť aj 100 km/h a tie mikrosekundy, kedy okolo vás pretekár preletí, sa jednoducho nedajú odsledovať. Chýbala mi prax. Bol som sám a športy tam prebiehali paralelne, takže sa bolo treba veľmi rýchlo presúvať. No – rýchlo, zjazdovka bola od tohto koryta vzdialená asi len 5 kilometrov, ale presun autobusom a lanovkou trval 2,5 hodiny. Vtedy bola našou úspešnou pretekárkou v biatlone Anastasiya Kuzminová. Tú mám pekne nafotenú, ako vyhrala zlatú medailu.

Ako to vyzerá medzi fotografmi? Ste kamaráti alebo rivali? Ako vyzerá fotenie významných osobností? Mení sa technika fotenia?

Medzi fotografmi samozrejme existuje rivalita. Každý chce ten najlepší záber. Fotenie na olympiáde sa za posledné roky veľmi

zmenilo. Technológie idú dopredu. Veľa sa fotí na robotických ramenách, kedy fotograf z kancelárie ovláda fotoaparát a fotí na diaľku. Techniku ovládajú operátori, tak agentúry potrebujú menej fotografov. Toto sú však extrémny – olympiády, fotenie pod vodou, fotenie dronmi zo vzduchu, tam naozaj treba špičkovú techniku. Ale som presvedčený, že dokumentárna fotka ani fotoreportáž nevymiznú, a na to je treba živé oko fotografa, jeho osobnú zaangažovanosť a jednoducho prítomný ľudský faktor. Takto sa dokumentujú návštevy, ale aj smutné udalosti, keď som bol napríklad fotiť, ako spadlo lietadlo. K takým prípadom si ma agentúra zavolá. Samozrejme, bývam aj sklamaný, nie vždy sa všetko podarí. Napriek tomu si snažím to fotografovať pekne spríjemniť. Stále fotím manuálnym režimom, čiže nastavujem si clonu, citlivosť a čas. Takto sa

fotilo aj pred päťdesiatimi rokmi. Má to pre mňa svoje čaro, pretože si môžem všetko podľa seba skontrolovať. Pri fotení na manuálny režim sa nevyhnem chybám, ale aspoň viem, kde som spravil chybu.

Na záver nejaký odkaz našim čitateľom. Možno výzva...

Moju cestu za fotografiou a s fotografiou určite nevnímam ako náhodu, ale bola tam moja túžba byť fotografom reportérom. A to môže byť také moje poslanstvo pre ostatných, že Boh na tejto zemi koná, pôsobí, ale my sa k tomu dielu musíme vedome pridať, musíme sa rozhodnúť urobiť prvý krok. Musím byť aktívny a činný aj ja. Som tu, chcem niečo robiť, chcem sa niekam posunúť, vykročiť do neznáma ako Abrahám, a potom sa svet začne hýbať. S našou aktivitou Boh ráta pri stvorení sveta a my v tom musíme pokračovať. ■

MOSTY

konferencia D3

Sprievodný text: KRISTÍNA UHLÍKOVA, JAKUB UHLÍK
Foto: K. Uhlíkova

AKO ŽIŤ V ROZDELENEJ DOBE

KRISTÍNA UHLÍKOVÁ, JAKUB UHLÍK

K. Miková

V rámci D3 s obavami vnímame napätie v spoločnosti a stupňujúcu sa polarizáciu. Chceme byť ľuďmi dialógu, ale vnímame, že je to náročné. Ako by nás čosi nebadane posúvalo k čoraz vyhranenejším postojom. Menej je počuť o tom, čo máme spoločné aj napriek našim rozdielom. Ako budovať mosty, keď sa zdá, že všetci okolo nás utekajú do zákopov? Rozhodli sme sa zorganizovať konferenciu, na ktorej o tom budeme môcť premýšľať s ďalšími ľuďmi. Nazvali sme ju **Mosty – Ako žiť v rozdelenej dobe**.

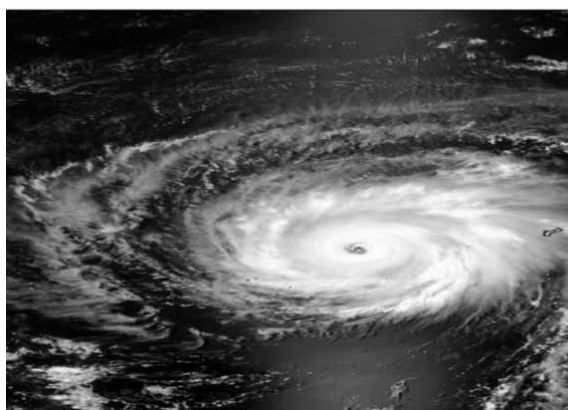
Konferencia sa uskutočnila 11. februára na bilin-gválnom gymnázium C. S. Lewisa a zúčastnilo sa na nej viac ako 90 ľudí, kresťanov aj agnostikov, ľudí z cirkvi, z neziskového sektora, štátnej správy, z oblasti vzdelávania či biznisu.

Dve inšpirácie priniesli rečníci **Daniel Raus** (novinár) a **Karolína Miková** (riaditeľka Partners for Democratic Change Slovensko). Klavirista Ivan Šiller po každej prednáške zahral niekoľko skladieb, aby nám pomohol utíšiť sa a utriediť si myšlienky. Následne účastníci diskutovali v skupinách o tom, čo počuli. V poslednom bloku s nami zdieľala svoj príbeh bývalá študentka Bilingválneho gymnázia CS Lewisa **Salma Al Henami**, ktorá žije na pomedzí národností, kultúr a náboženstiev. Hovorila svoj príbeh – ako sa žije moslimke v tejto kultúre a ako sa ona osobne snaží skôr byť človekom, čo spája, než tým, ktorý rozdeľuje. Počas prestávok sa mohli účastníci pozrieť aj na prezentácie spriatených organizácií – ľudia, ktorým záleží na našej spoločnosti sa tak mohli vzájomne spoznávať a vymýšľať spolu nové formy spolupráce, ktoré by do našej spoločnosti mohli priniesť aspoň trochu jednoty.

Prezentácia Karolíny Mikovej mala názov **Toxická polarizácia: Cesta tam a späť**. Vytvárala ju v spolupráci s kolegom Dušanom Ondrušekom a pola-

rizáciu v nej definovala ako proces, v ktorom sa členovia skupiny názorovo alebo postojmi vzdalujú od stredu (na pomyslenej názorovej škále sa presúvajú k pólom). Zaujímajú miesta, ktoré znamenajú dve jasne oddelené krajnosti. Je to istý typ pasce, v ktorej prestávame komunikovať, problém vidíme len z vlastnej strany, zdôrazňujeme vlastné krivdy a nespravodlivosti, nevšímame si, ako situáciu prežívajú ľudia na druhej strane. Tamti na druhej strane sú vnímaní ako nepriatelia, ktorí samozrejme „nemajú pravdu“. Sú to viníci, ktorí sú príčinou konfliktu a polarizácie. Tí, ktorí „začali“ konflikt ako prví, alebo sa – „oveľa viac ako my“ – podieľajú na jeho udržiavaní a prehlbovaní.

Toxická polarizácia

- My – oni
- Uzatváranie sa do homogénnych názorových bublín
- Binárne uvažovanie – existujú iba dve krajné možnosti
 - Dobro a zlo
- Dehumanizácia – tých ktorých morálne vylučujeme

Karolína nás previedla špirálou eskalácie konfliktu a ozrejmla, kedy sa polarizácia stáva toxicitou.

Dozvedeli sme sa tiež viac o tzv. coloradskom experimente, ktorý sa odohral v Colorade v roku 2005.

Výskumníci dali dokopy asi 60 Američanov a rozdelili ich do skupín približne po piatich. Čle-

klenúť zdánlivo neprekonateľné rozdiely a nájsť si k sebe cestu. Jedným z nich je rozhovor šiestich žien na tému potratov, ktorý sa odohrával v priebehu rokov 1995 – 2001 a nasledoval po útoku aktivistu, ktorý pri streľbe na potratovej klinike v USA zabil dvoch ľudí.

Tri zo žien boli aktivistky pro-choice hnutia, ktoré kládlo dôraz na slobodu žien rozhodnúť

Colorado experiment

Cass Sunstein, R.Hastie, D.Schkade, 2005

- Má štát umožniť registrované partnerstvá?
- Majú zamestnávateľia presadiť „afirmatívnu akciu“?
- Máme pridať k zmluve o globálnom otepľovaní?

novia každej skupiny mali za úlohu zamyslieť sa nad kontroverznými témami týkajúcimi sa civilných zväzkov pre páry rovnakého pohlavia, pozitívnej diskriminácie a globálneho otepľovania. Skupiny boli rozdelené podľa toho, či ich členovia zastávali liberálne alebo konzervatívne postoje. Ako táto diskusia dopadla? V takmer každom prípade zaujali ľudia extrémnejšie pozície po tom, čo sa rozprávali s podobne zmýšľajúcimi členmi skupiny. Skupiny sa tiež stali homogénnejšími – menej pestrými. Spočiatku boli v rámci skupín mierne rozdiely pri pohľade na riešenie jednotlivých tém. Ale tieto rozdiely či nesúhlas vymizli už po 15 minútach diskusie a priepasť medzi liberálmi a konzervatívami vo všetkých troch témach sa ešte viac prehĺbila. Ale ani „medzitáborové“ diskusie nemusia znamenať, že sa k sebe navzájom priblížime. Sme toho svedkami denne napríklad aj na sociálnych sieťach. Zdá sa, že je potrebné ešte niečo iné okrem výmeny názorov, v ktorých sa počas diskusie iba viac utvrdíme.

Karolína ponúkla niekoľko inšpiratívnych príkladov, v ktorých sa konkrétnym ľuďom podarilo pre-

sa, či chcú ísť na potrat alebo nie. Tri z nich boli aktivistky pro-life hnutia, ktoré kládlo dôraz na zachovanie života dieťaťa. Ženy z oboch táborov sa rozhodli riskovať vlastné bezpečie a potajomky sa stretávali šesť rokov pod vedením mediátorov. Vyjadrovali nielen svoje postoje, ale aj to, čo ich k nim viedlo, rozprávali svoje príbehy a počúvali príbehy tých druhých. Táto skúsenosť navždy zmenila to, ako sa rozprávali jedna s druhou a ako o sebe navzájom uvažovali. Účastníčky pomenovali, že sa naučili veľa o komplexnosti, kompromisoch a protirečeniach. Začali sa viac zapájať do iniciatív, ktoré prepájali oba tábory. A hoci si naďalej zachovali odlišné postoje, javí sa, že transformácia týchto šiestich komunitných líderiek ovplyvnila širšiu klímu debaty o potratoch.

Zdá sa teda, že dôležité je neprestať sa rozprávať, a pri rozdielných postojoch nepoložiť dôraz v rozhovore na definovanie pozícií, ale na počúvanie a porozumenie príbehu konkrétneho človeka – odkiaľ prichádza, čo má za sebou, čo ho formovalo a kde sa v tom všetkom vieme spolu stretnúť. ■

AKO ŽIŤ V ROZDELENEJ DOBE A ČOMU V NEJ VERIŤ?

DANIEL RAUS

Vynikajúci politik a skvelý pozorovateľ spoločnosti Winston Churchill kedysi povedal: „Rôznosť je jediná vec, ktorú máme všetci spoločnú. Radujme sa z nej každý deň.“ Spoločnosť vždy bola, je a bude rozdelená. Existuje pozitívna rôznosť, pretože každý z nás je originál, nie produkt sériovej výroby. Týka sa to rozličných schopností, ale aj pohľadov na svet, ktorý nás presahuje. Treba to chápať ako dar a odmietnuť negatívnu interpretáciu, ktorá berie rôznosť ako problém alebo prekážku. Winston Churchill však povedal aj toto: „Každé zlo sa oveľa rýchlejšie vytvára, ako uzdravuje.“

V spoločnosti jestvuje zlo. Jestvuje v nej boj dobra a zla, ktoré nie je lokalizované, ale rozprestreté všade. Moderná doba prináša zaujímavé odhalenia skutočností, aj keď tu zrejme vždy boli: na internete sa lož šíri 6x rýchlejšie ako pravda. Negatívna kampaň je 6x účinnejšia ako kampaň pozitívna. Znamená to, že s novými technickými prostriedkami potrebujeme nadobúdať nový druh orientácie (gramotnosti) a schopnosť detekovať nové druhy nebezpečenstiev.

Dostojevskij to vystihol presne: „Keď sú suchoty (tuberkulóza) v počiatočnom štádiu, ťažko sa rozpoznať, ale ľahko sa liečia. Keď sú v konečnom štádiu, ľahko sa rozpoznať, ale ťažko sa liečia.“ Platí to pre zdravie jednotlivca, ale tiež pre zdravie spoločnosti, ktorej imunita čelí stále novým výzvam.

Keď chceme stavať mosty, ktoré zvyšujú porozumenie a eliminujú nebezpečenstvá, môžeme sa oprieť o skúsenosť, ktorá ukazuje, že pri ich stavaní: **úspešnosť je úmerná slobode.**

Medzi vnútorne slobodnými ľuďmi, organizáciami alebo štátmi sa mosty budujú ľahko, ak sú vôbec potrebné. Medzi vnútorne neslobodnými ľuďmi, organizáciami alebo štátmi sa budujú ťažko, ak sa to vôbec dá. Príkladov v dejinách aj súčasnosti je množstvo.

Dôležitý je pritom priestor slobody. Existujú úrovne, na ktorých môžeme slobodu posudzovať:

Štát, komunita, rodina a ja

Na úrovni **štátu** je ľahké slobodu merať. Má totiž písané zákony (aj keby boli neverejné), ktoré reálny stav pomerne spoľahlivo prezrádzajú. Na úrovni **komunit** je to ťažšie. Existuje ich ohromné množstvo (firmy, školy, cirkvi, združenia, lokality, enklávy, atď.), zvyčajne majú svoje „by-laws“ a zvyklosti (písané alebo nepísané). Na úrovni **rodín** je posudzovanie miery slobody mimoriadne ťažké, rodiny majú prakticky iba nepísané zákony. A napokon je tu aj úroveň jednotlivého **človeka**, ktorý by v ideálnom

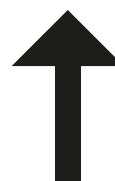
případe mal vedieť posúdiť mieru vlastnej slobody a rozlíšiť zodpovednosť od zbytočnosti.

Otázka je, ako sa sloboda šíri. Mnohí ľudia veria, že zhora dole. Keď štáty zavedú správne zákony, má to vplyv na komunity, rodiny a jednotlivcov. Verili tomu napríklad spojenci, keď išli do Afganistanu alebo Iraku. Verili sme tomu v novembri 1989. S odstupom času musíme konštatovať, že sú tu pre aj proti. Štát je dôležitý, ale nie všemocný.

Existujú však aj opačné názory, podľa ktorých sa sloboda v skutočnosti šíri zdola hore. Rodiny môžu byť slobodné iba ak ich členovia sú slobodní. To isté platí pre komunity. Napríklad médiá môžu byť slobodné a nezávislé, iba ak v nich pôsobia vnútorne slobodní a nezávislí novinári. A samozrejme, ani štát nemôže byť slobodný bez slobodných občanov. Aj tu sú však pre a proti.

ŠTÁT
KOMUNITA
RODINA
JA

Položme si ešte jednu dôležitú otázku. Nakoľko je naša doba výnimočná? Vieme, že všetko sa zrýchľuje. Vieme, že ohromný vplyv na nás má informačný pretlak. Vieme, že sociálne siete valcujú klasické médiá. Sme neskutočne bohatí, ale aj neskutočne zraniteľní. Základným paradoxom našej doby je

mimoriadna stabilita, ktorú sprevádza mimoriadna krehkosť. Výskum vesmíru ukazuje našu malosť, aj našu jedinečnosť. Generačný zlom v našich (stredoeurópskych) podmienkach je značný. Pre generáciu, ktorá vyrastala v totalite bol život ťažký, ale jednoduchý (čierno-biely): nemala žiadne možnosti, ale mala presne definovaného nepriateľa. Pre mladú generáciu, ktorá vyrastá v slobode, je život ľahký, ale komplikovaný: má veľa možností (odtieňov šedej) zdanlivo bez nepriateľa.

Za pozornosť stoja tiež úvahy o budúcnosti, ktoré často sklzánu do konšpiračných teórií. Je pravda ešte stále to, čo bývala? Globalizácia zvýšila blahobyt, ale aj spotrebu. Čo prinesie (teraz už evidentná) kríza globalizácie? Na svete ešte nikdy nebolo toľko ľudí, ktorí majú také veľké možnosti. Čo to urobí s migráciou, s hodnotami, so stabilitou, so zdrojmi? Po období dominantnej Európy nasledovala fáza dominantnej Ameriky. Udrží sa „Pax Americana“ po tom, čo zlyhal experiment so slobodou v Rusku a Číne? V Európe nastupuje nová spiritualita, premietne sa do nových náboženských foriem? A nehrozí nebezpečenstvo, že sa po páde nacizmu a komunizmu objaví nová vražedná ideológia?

Je teda naša doba výnimočná? Za pozornosť stojí veta pápeža Františka

*Nežijeme v epoche zmien
ale v zmene epochy.*

Ak žijeme vo výnimočných časoch, je dobré sa pozrieť do minulosti. Do čias, keď sa epocha nepochybne menila. Na počiatok nášho veku. Bolo to fascinujúce obdobie, staré odchádzalo a nové sa rodilo. Staré malo pritom obrovskú moc a na nové by ste nestavili ani 50 centov. Pozrime sa na dve mega-osobnosti prvého storočia. Na dvoch veľkánov, ktorí v sebe stelesnili dobu a prekročili jej hranice. Sú to tiež dve nadčasovo slávne osoby: Seneca a Pavol z Tarsu.

Rímska ríša

Kým sa začneme venovať Senecovi, musíme si povedať niečo o Rímskej ríši, v ktorej žil. Nikde na svete vtedy neexistovala taká rozdelená spoločnosť, ako tam. No súčasne panoval aj „rímsky mier“ (Pax Romana), ktorý trval vyše 200 rokov, od nástupu cisára Augusta do smrti Marca Aurelia. Príznach bol na tie časy neuveriteľný technický a organizačný pokrok. Rimania objavili betón, takže sa púšťali do stavieb, pri ktorých sa ľuďom tajil dych. Ich administratíva bola perfektne organizovaná a légie sa považovali za neporaziteľné. Ako prví sa cítili byť pánmi nad prírodou, stavali mosty, razili tunely.

Príznačná bola aj **globalizácia a migrácia**. Vytvárali jednotnú ríšu, stavali kvalitné cesty, zavádzali čosi ako „pravidelné linky“ dokonca aj v námornej doprave. Vtedy sa začalo hovoriť, že „všetky cesty

vedú do Ríma“, pretože na Fóre bol stĺp, na ktorom ste si mohli prečítať vzdialenosti do všetkých dôležitých miest ríše. Ak sa niekto stal rímskym občanom, bol svetoobčanom, podliehal rímskemu právu a tešil sa ochrane Ríma. Migráciu predstavovali tiež otroci zo všetkých končín zeme.

Čo sa týka **kultúry**, mali Rimania komplex. Totálne obdivovali všetko, čo bolo grécke: sochy, maliarov, literatúru, filozofiu, keramiky, divadlo. Vzdelaný Riman ovládal latinčinu a gréčtinu. Takže keď spísal Vergilius *Aeneidu*, všetci ho zbožňovali ako rímskeho Homéra. Napísal ju totiž po latincky, pričom príbeh aj verše sa Homérovi vyrovnali.

Seneca

Bol synom slávneho otca. Ako filozof sa priklonil ku stoickému smeru, zdôrazňoval potrebu pestovať v sebe cnosti, označovali ho preto ako „morálneho filozofa“. Bol presvedčeným zástancom monarchie. Tvrdil, že jej autorom je príroda. Ako príklad uvádzal včely: majú svoju kráľovnú, ktorá je väčšia, ako ostatné včely, ale nemá žihadlo. Tak by to malo byť s pozemským vládcom.

Písal divadelné hry, poéziu alebo epigramy. Jeho žánrom boli aj listy (epištoly), ktoré písal skutočným aj fiktívnym osobám.

Kľúčový okamih Senecu

Kľúčovým okamihom, pri ktorom sa musíme v jeho živote zastaviť, je optimistická chvíľa: nástup cisára Nera (rok 54). Ako bolo povedané, Nero bol ešte len 17-ročný chlapec, takže svetu vládli dvaja jeho poradcovia. Burrus sa staral o bezpečnosť a všetko ostatné mal na starosti Seneca. Nebol však ohúrený vlastnou mocou. Videl, že sa otvorila obrovská príležitosť.

Vedel, že Rím zúfalo potrebuje návrat ku stabilite, akú zažil za vlády prvého cisára Augusta. Po ňom bolo všetko poznamenané intrigami a pustým bojom o moc. Zrada sa stala štandardom, rovnako ako šialené zneužívanie moci. Všetci nástupcovia Augusta (Tiberius, Caligula a Claudius) sa zvrhli a boli zavraždení. Ríša bola v rozklade. No prišla šanca všetko zmeniť.

Seneca dúfal, že odteraz bude všetko iné. Vedel, že výchova Nera musí pokračovať. Okrem iného aj pre zákerné pokušenia moci a pre zložitú reálnu politiku. Nero po nástupe nechal zabiť svojho brata Britannica, aj keď ten nemohol jeho vládu ohroziť. Seneca sa tváril, že to nevidí a rozhodol sa napísať Nerovi knihu, ktorá má formu listu (epištoly). Nazval ju *De clementia*. O láskavosti.

Epištola Nerovi

De clementia má tri časti. Prvej dal Seneca názov *Najláskavejší Nero*. Druhá je viac teoretická, má názov *Povaha a podoba láskavosti*. Tretia má byť skôr praktická, nesie názov *Ako priviesť dušu*

k láskavosti. Hneď v úvode vymedzuje Seneca svoju úlohu: chce nastaviť zrkadlo Nerovi, ktorý môže dosiahnuť najvyššiu rozkoš zo všetkých. A čo je najvyššia rozkoš? Čisté svedomie, z ktorého pramení láskavosť.

Podľa Senecu cesta k najvyššej rozkoši znamená odmietnuť všetky rozkoše a oddať sa cnosti. Čo sa

vylámal mreže, len aby dostal na slobodu plačúceho zločinca. Falošný súcit totiž nevidí dôvod trestu, ale osud odsúdeného. V tejto súvislosti Seneca obhajuje stoickú školu, ktorú kritici označujú za príliš tvrdú. V skutočnosti je podľa neho najviac ľudská, pretože sleduje spoločné dobro. S povzdychom potom konštatuje, že Rím je mesto, kde zlí ľudia nikdy

Seneca a Nero

vtedy stane? Cnosť sa stane rozkošou. Oveľa väčšou, oveľa hlbšou. Nero sa bude prechádzať v čistej a krásnej krajine svojho svedomia a bude cítiť rozkoš. Najväčšia rozkoš je totiž súčasne aj najväčšou slobodou.

Seneca sa snaží definovať láskavosť, ale definícií je priveľa. Volí preto opis protikladom. Pýta sa: čo je opakom láskavosti? Prísnosť? Nie, lebo prísnosť je cnosť, rovnako ako láskavosť, a cnosti nikdy nestoja proti sebe. Opakom láskavosti je krutosť. Vie byť človek krutý? Samozrejme áno, ale v takom prípade stráca ľudskú prirodzenosť. Na oboch stranách totiž hrozí extrém:

*Extrémom prísnosti je krutosť.
Extrémom láskavosti je súcit.*

Dnes by sme asi povedali „falošný súcit“. Seneca má na mysli škodlivú naivitu človeka, ktorý by aj

nemajú núdzu o obhajcov.

Senecov koncept ráta s tým, že vládár je na mieste bohov. Píše Nerovi: „Ak chrániš druhých, chrániš sám seba. Pre vládára je rovnakou hanbou príliš mnoho popráv, ako je pre lekára hanbou príliš mnoho pohrebov. A čo je ešte horšie: keď sa vládár zvrhne, ženú ho protiklady do ďalších protikladov: je nenávidený, pretože je obávaný, a chce byť obávaný, pretože je nenávidený. Na krutosti je najhoršie to, že v nej človek musí zotrvať. Zločiny musia chrániť ďalšie zločiny. A kto je viac nešťastný, ako ten, pre koho byť zlý je nutnosť?“

Za svoje božské postavenie však vládár platí. Stráca súkromie. Je v akomsi „vznešenom otroctve“, lebo „štát nepatrí vládárovi, ale vládár patrí štátu“, pretože „on je štátom“. Čo je dovolené občanovi, nie je dovolené jemu. Všetko, čo povie, všetko, čo urobí, všetko, čo rozhodne, má vážne dôsledky. Žiadny jeho krok neprejde bez pozornosti všetkých. Je

Pavol vyučuje

jednoducho „pripútaný k vrcholu“. A práve preto si musí osvojiť „zmýšľanie bohov“.

*Voči občanom nech sa správa tak,
ako by sa podľa neho
mali správať bohovia voči nemu.*

V závere Seneca tvrdí, že šťastím pre vládcu je zabezpečiť dobro mnohým a vyslúžiť si veniec, ktorý sa dáva za záchranu občana. Vieme, ako to celé dopadlo.

Nero dal v roku 64 podpáliť mesto, aby získal cené pozemky (na ktorých neskôr postavil obrovský palác s vlastnou sochou o výške 30 metrov). Keďže potreboval na niekoho zvaliť vinu, odniesli si to kresťania. Začalo sa ich prvé veľké prenasledovanie. V roku 65 dal odstrániť svojho učiteľa Senecu, ktorý si na jeho príkaz otvoril žily.

Židia v Rímskej ríši

Kým sa dostaneme k osobnosti Pavla z Tarsu, treba povedať pár slov o postavení Židov v Rímskej ríši. Židia boli „politicky nekorektní“. Verili v jediného Boha, s čím nebol problém, ale neuznávali zvyšných bohov, čo problém bol. Dokonca to pre nich

boli modly, čo bola v rímskej „tolerantnej“ spoločnosti vážna urážka. Bohovia sa totiž mohli ohovárať alebo podráždať, ale nemohli sa neuznávať. Prečo? Pretože boli odvodení od ľudí. Ľudia sa nesmú neuznávať, takže keď odvodíte bohov od ľudí, toto sa stane.

Židia sa s tým väčšinou naučili žiť, neustále vysvetľovali, že nechcú nikoho urážať, že svoju vieru zdedili po otcoch. Boli tiež citliví na pokrmu a držali sobotu. Vždy si museli u miestnych vládcov vyjednať výnimky, za čo boli ochotní platiť. Výnimočné bolo aj to, že neslúžili v armáde, posielali peniaze do Jeruzalema a vykupovali židovských otrokov.

Pavol z Tarsu

Seneca sa narodil zrejme v tom istom roku ako Ježiš. Pavol bol takmer o desať rokov mladší. Pochádzal z Tarsu, mal rímske občianstvo. Preto mal tiež dve mená: hebrejské Saul a latinské Paulus. Práve v Judei videl na vlastné oči, aké nebezpečné je rozdelenie židovskej spoločnosti. Za najväčšie zlo považoval kresťanov, ktorí v Jeruzaleme mútili vodu a mali svoju interpretáciu zákona. Z Pavlovo pohľadu zákon priam popierali, okrem toho sami neustále hovorili o nasledovaní Krista, ktorý zákon

DANIEL RAUS je novinár a publicista, momentálne pôsobí v neziskovej spoločnosti energie o.p.s. Mnoho rokov pracoval pre české a slovenské vysielanie Slobodnej Európy, potom v Českom rozhlas, kde sa venoval zahraničnej politike, neskôr viedol redakciu náboženského vysielania. Ako riaditeľ a neskôr šéfredaktor viedol Český rozhlas 6 a Český rozhlas Plus. Je autorom prebásnenia piatich biblických poetických kníh, ktoré vydala Porta libri (vyšli tiež ako audionahrávky s poprednými českými hercami). Okrem toho vydal zo pár knížiek poézie a rozhovorov.

zrušil. Neboli ochotní sa svojich buričských názorov vzdať ani pod ťarchou prenasledovania.

Pavol sa na nich zamerl a pripojil sa k ich prenasledovaniu. Mal pocit, že toto zlo treba zlikvidovať. A pretože kresťania už boli aj v Sýrii, vyžiadal si povolenie a vydal sa do Damasku. Na ceste došlo k jeho dramatickému obráteniu. Zrazu videl intenzívne svetlo, ako keby sa pred ním vynorilo slnko. Počul hlas, ktorý ho oslovil jeho hebrejským menom a opýtal sa ho *prečo ma prenasleduješ?* Na Pavlovu otázku: *Kto si, Pane?* Dostal odpoveď: *Ja som Ježiš, ktorého prenasleduješ.*

Z prenasledovateľa sa stal kresťan, a tým pádom aj prenasledovaný. Po počiatocnom období pochoпил, že jeho poslaním je hlásať novú vieru ďaleko za judskými hranicami, v pestrom svete Rímskej ríše. Podnikol tri „turné“, na ktorých zakladal lokálne komunity kresťanov, diskutoval s kritikmi, záujemcami aj nezúčastnenými. Vytvoril dokonale fungujúci tím spolupracovníkov, ktorí išli tam, kde sa on už nedostal.

Pavol z Tarsu sa stal jednou z najvýraznejších postáv raného kresťanstva. Písal listy (epištoly), určené k otvorenému čítaniu v jednotlivých mestách a ich okolí. Dokopy sa ich zachovalo 14, z ktorých sedem nikto nespochybňuje a ďalších sedem buď

autorizoval, alebo boli spísané na základe jeho učenia. Snažil sa dostať do Ríma, čo sa mu aj podarilo, ale zastihlo ho obdobie prenasledovania kresťanov za cisára Nera. Okolo roku 65 bol popravený. Ako rímsky občan mal nárok na milosrdnú smrť štátim.

Kľúčový okamih Pavla z Tarsu

Pavla z Tarsu nemožno pochopiť bez porozumenia jeho radikálneho obrátenia. Bol to absolútny zlom. Zázrak, ktorý sa odohral takmer mimo čas. Pavol bol vzdelaný kultúrne aj nábožensky, mal jasný obraz sveta. V jednu chvíľu sa práve tento obraz sveta zmenil, ako keď otočíte kaleidoskop, a tie isté elementy vytvoria nový tvar. Neboli to nové informácie, bola to nová podstata. Všetko zrazu dávalo zmysel. Čas sa zastavil a preklopenie bolo okamžité, asi ako keď Mozart povedal, že v jedinej sekunde počul celú symfóniu.

Na Pavlovom obrátení je ešte jedna vec zvláštna, dalo by sa povedať tajomná. O tej udalosti máme tri záznamy, všetky zapísal Lukáš v Skutkoch svätých apoštolov. V kapitole 9 je samotná udalosť. V kapitole 22 je príbeh z jeruzalemského chrámu, kde odporcovia Pavla napadnú a rímski vojaci ho chcú dostať von, on ich žiada, aby mu iba umožnili hovoriť k tým, čo ho chcú zabiť. Tak sa aj stane a Pavol im opisuje svoje obrátenie (lebo kedysi bol jedným z nich). V kapitole 26 je napokon jeho vystúpenie pred kráľom Agrippom, kde Agrippa konštatuje: *Takmer by si aj mňa presvedčil.*

Ale prečo Pavol v žiadnom z vlastných listov svoje obrátenie neopísal? Urobil iba zmienky, ale opis kľúčovej udalosti jeho života chýba. Je pritom takmer isté, že o nej hovoril všade, kde prišiel. Odpoveď je jediná možná. Pavol dokonale ovládal žáner epištoly a jej využitie. Nechcel, aby sa jeho obrátenie stalo normou. Videl a rešpektoval, že ľudia prichádzajú ku Kristovi najrôznejšími spôsobmi. Inými slovami, Pavlova obdoba rímskej „korektnosti“ by znela:

*mám svoju cestu k Bohu,
ale rešpektujem všetky ostatné.*

Epištoly Pavla z Tarsu

Keď človek číta Pavlove listy, nemôže sa ubrániť dojmu, že všetko v nich pramení z onoho tajomného momentu obrátenia. Síce je nútený riešiť často až absurdné problémy čerstvých veriacich, musí ich nabádať k novému spôsobu života, odmieta problematické názory a učenia. Ale všetko uňho pôsobí ako spomenutá Mozartova symfónia, ktorú počul v osudnom okamihu svojho obrátenia. Zmysel je nekonečne jednoduchý:

*Už nežijem ja,
ale žije vo mne Kristus.*

Zdá sa, že Pavlov základný princíp priamo vyplýva z prvých slov, ktoré pri zázračnom obrátení začul. Kristus sa ho totiž nepýta: prečo prenasleduješ **mojich ľudí**? Pýta sa ho: prečo **mňa** prenasleduješ? Je to poznanie, ktoré zostane navždy jedným zo základov jeho učenia.

Pavol je presvedčený, že ak toto niekto pochopí, nájde, objaví alebo zažije, zmení sa všetko ostatné. Najväčšia sloboda spočíva v tejto jednoduchej vete. Je to preňho čosi ako zázračná rovnica, z ktorej vyplýva všetko ostatné. Je to jeho „heurka“. Prvá vec, ktorá sa potom totiž stane, je nová identita:

*Nie je už Žid ani Grék,
nie je otrok ani slobodný,
nie je muž ani žena.
Všetci sú jedno v Kristovi.*

Nová identita sa týka delenia národnostného (nie je Žid ani Grék), sociálneho (nie je otrok ani slobodný) aj genderového (nie je muž ani žena). Pavlova vízia je jednoduchá. Ak získame novú identitu v Kristovi, stávame sa vnútorne slobodnými, a to i pri zachovaní starej identity národnosti, spoločenského postavenia či fyzickej danosti. Sloboda už nie je zápas, ale dar. V Pavlovej dobe to znamenalo čosi nevídané. Doslova revolúciu.

Pavlovo učenie je nekompromisné. Je to šialenec? Alebo vizionár? Predstavte si, že ste otroci kdesi v Efeze, máte zlého pána, ktorý vás trestá za každú hlúposť, ponízuje vás a vyhráža sa, lieči si na vás svoje komplexy. A zrazu sa dostanete na stretnutie s týmto kazateľom nového náboženstva, ktorý s absolútnou istotou vraví, že keď nájdete vnútornú slobodu v Kristovi, budete sa na toho idiota (svojho pána) pozerat celkom novými očami.

A čo keby ste boli príslušníkmi strednej vrstvy kdesi v Efeze, máte doma otroka, ktorý je učené nemehlo, preto bol aj taký lacný, na čo siahne, to pokazí, talent mu chýba, zato drzosti má nazvyš. A zrazu sa dostanete na stretnutie s presvedčivým kazateľom novej viery, ktorý hovorí, že aj v tomto magorovi máte vidieť Krista a správať sa k nemu podľa toho. Pavlov ideál je zrejmý: Kristus premostuje všetky rozdiely.

Na konci svojej tretej cesty (ešte v Korinte) však Pavol píše, že má obrovskú starosť. Keď sleduje pomery v Judei, obáva sa najhoršieho. Spoločnosť je tam rozhádaná, čoraz viac sa radikalizuje. Pavol sa práve chystá doručiť chudobným jeruzalemským kresťanom zbierku od gréckych cirkví. Toto je jeho modlitba: *Mám v srdci veľký žiaľ a neprestajnú bolesť. Radšej by som bol sám od Krista zavrhnutý namiesto mojich bratov, príbuzných podľa tela. Z celého srdca túžim a Boha za nich prosím, aby boli spasení.*

Je to vlastne veľmi praktická, dalo by sa povedať politická modlitba. Ak môže niečo zachrániť Judeu, je to pokoj, ktorý pramení z novej identity v Kristu.

Keby jeho „príbuzní podľa tela“ nasledovali Pavlovu cestu, zabráni sa najhoršiemu. V posledných rokoch života má Pavol z Tarsu ešte jednu utkvélú myšlienku. Musí sa dostať do Ríma a hovoriť pred samotným cisárom. V Ríme bol dva roky v domácom väzení s relatívne voľným režimom. A napokon odsúdený a popravený.

Seneca a Pavol z Tarsu

Vráťme sa teraz k otázke slobody. Z povrchného pohľadu Seneca aj Pavol z Tarsu prehrali. Ich snahy či modlitby sa nenaplnili. Nero skončil katastrofou, Judea tiež. Boli to však rôzne prehry. Seneca vstúpil do dejín ako veľký spisovateľ a mysliteľ antiky, ktorá sa stala jedným zo základov našej civilizácie. Pavol vstúpil do dejín ako martýr a protagonista novej epochy. Reprezentoval druhý základ našej civilizácie.

Čo sa týka šírenia slobody, každý to videl inakšie. Seneca je na nasledujúcom obrázku reprezentantom šípky, ktorá vedie zhora dole. Pavol je reprezentantom šípky, vedúcej zdola hore. V druhom pláne obaja verili aj v opačný smer (Seneca hovoril o potrebe osobných cností, Pavol sa chcel dostať pred kráľov aj samotného cisára), ale ich základné presvedčenie bolo jednoznačné.

Hovorí sa, že so slobodou ide vždy aj zodpovednosť. Seneca aj Pavol išli v tomto podstatne ďalej. Seneca veril, že dobro je prirodzenosťou človeka, preto videl nádej v budovaní cností, v rozumnom usporiadaní spoločnosti a v múdrosti vladára. Pavol veril, že dobro vychádza z Boha, ktorý je láska a vedie človeka k novej identite a novému pohľadu na svet. Naozajstná zmena sa podľa neho začína v srdci jednotlivca.

Dôležité je, že v európskom myslení sa neustále prelína antika a kresťanstvo. Dva základy západnej civilizácie (grécko-rímsky a židovsko-kresťanský) sú ako horizontála a vertikála našich dejín. Neustále prebieha neformálna diskusia medzi tými, ktorí veria, že usporiadaním spoločnosti sa mení človek, a tými, ktorí zastávajú opačný názor, že zmenou jednotlivca sa mení spoločnosť.

Takže na záver ešte jeden citát veľkého politika a skvelého pozorovateľa spoločnosti Winstona Churchilla:

*Naše živobytie tvoríme tým, čo získame.
Ale život tvoríme tým, čo dáme.*

SO SALMOU AL HENAMI sa rozprával Dávid Laco

Prečo si prijala pozvanie rozprávať na D3 konferencii? V čom sa tá téma konferencie týkala?

D3 eventy a konferencie ma vedeli vždy nadchnúť a inšpirovať. Často sa tam stretávam s ľuďmi, ktorí sú mi blízki, a aj s novými ľuďmi, ktorí sú pre mňa inšpiratívni.

Dávalo mi zmysel prijať pozvánku. Cítila som, že toto prostredie ma vie obohatiť a posunúť ďalej, a zároveň viem aj ja obohatiť naspäť. V mojom živote téma „budovanie mostov“ je dôležitá – keďže žijú vo mne dve kultúry. Na Slovensku žijem štvrtý rok a chcem sa tu cítiť slobodne a bezpečne. Nechcem, aby ma limitovalo to, že ľudia tu nie sú zvyknutí tak často vidieť moslimku so šatkou. Preto sa snažím trochu ten moslimský svet priblížiť ľuďom na Slovensku. Rada sa rozprávam s ľuďmi aj o témach, na ktoré sa pozeráme inak,

a tu objavujem, ako sa dá pestro pozerieť na tento svet. Baviť ma to a veľakrát zistím, že nie sme až takí odlišní.

Verím, že hlboké konverzácie s ľuďmi budem môcť mať jedného dňa aj v Jemene, a pomôcť malým krokmi spájať spoločnosť (alebo aspoň pár ľudí) aj tam.

Čo boli tvoje dva-tri top momenty konferencie?

Maminy som veľakrát rozprávala o D3 a o ľuďoch v nej. Na tejto konferencii sa konečne stalo, že mamina to zažila. Takže momentka, keď som sa pozrela na maminu a videla som na nej, že sa tu cíti dobre, znamenala pre mňa veľa.

A na záver konferencie som mala krátky rozhovor s Markom Roháčkom, kde mi povedal, prečo ma na túto konferenciu zavolali – bolo to veľmi obohacujúce (ako každý rozhovor s Markom :).

Ako si sa tam cítila?

Naplnene a šťastne. Bolo to v priestore Bilgymu, kam sa vždy rada vraciam. Boli tam ľudia, ktorí sú mi blízki, a robí mi radosť, keď ich vidím.

Čo si si z konferencie odniesla?

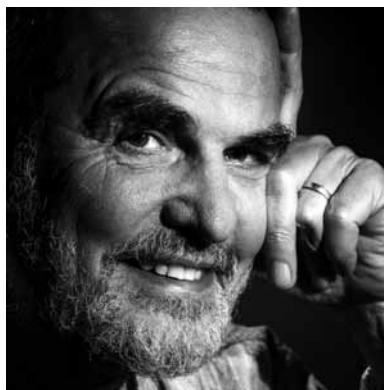
Po prezentáciách a rozhovoroch s ľuďmi som si uvedomila, že som dosť konfrontovaná s inými názormi, keďže sa pohybujem v rôznych prostrediach a komunitách. Kladie mi to otázku: prečo nad týmto rozmyšľám takto? A prečo je táto hodnota pre mňa dôležitá? A výsledkom je, že mi to pomáha ostať v takom balanse, čo je pre mňa dôležité, takže som za to veľmi vďačná. Zároveň som si uvedomila, ako sa viem inšpirovať inakosťou a čím ma to v živote obohacuje. ■

VYHNAŤ SVOJICH DÉMONOV

Mat 12, 43 – 45, Ján 8, 31 – 36, Flp 2, 12 – 18

DANIEL PASTIRČÁK, kazateľ CB

Ilustrácie autor

Agónia skončila. Táto vláda, definitívne zničila samu seba. Budú predčasné voľby. Čo nás čaká? Túto vládu zrodilo rozhorčenie nad vraždou Jána a Martiny. Keď nastupovala, sľúbila nám, že nastolí spravodlivosť a zbaví moci chobotnicu mafiánskeho štátu. Všetko však zas bude inak. Znova nad nami visí obava o našu slobodu. Dnes je naša sloboda ohrozená nielen vnútropolitickou situáciou, je ohrozená i zvonku. Démon ruského samoderžavia sa prebudil, a túži si znova podmaniť svojich bývalých otrokov. Teda i nás. Tridsať tri rokov máme v rukách krehký dar slobody, no po celý ten čas je tá sloboda ohrozená. To je naša téma. Otáznik, ktorý človeku kladie sloboda.

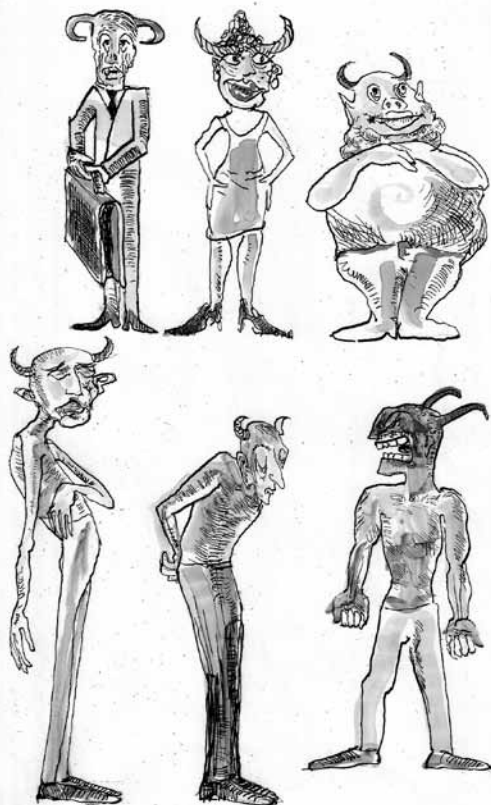

Ježiš ten otáznik vložil do podobenstva: Z človeka vyšiel nečistý duch. V dome oslobodeného srdca je konečne čisto. Nečistý duch však neodišiel ďaleko. Plný nepokoja sa túla po okolí. Nájde si kumpánov, sedem duchov horších než je sám. Vráti sa a čo vidí: Dom srdca je uprataný, no prázdny. Nemá domáceho pána. Démoni doň poľahky vniknú a obsadia ho.

Nevystihuje to našu skúsenosť? Vyhnali sme Démona komunizmu. Urobili sme poriadok, totalitné štruktúry nahradili demokraciou. No duch nášho domu ostal prázdny. Nečudo, že doň zakrátko vnikla tlupa hladných démonov a zotročili ho zvnútra. Kto dnes v našom dome vládne? Roky si volíme politikov, no dnes vieme, že po celé roky tu nevládli oni, vládli tu démoni, ktorým podľahli. Túžba po bohatstve, po nečestných výhodách, po sexuálnych dobrodružstvách, závislosť od prestíže, moci či drog, obsadili prázdny dom. A čom my? Sme slobodní? Nevládne i nám moc našich vnútorných démonov.

Démoni

Púštni otcovia tým démonom vedeli dať presné mená: démon pýchy, démon márnivosti, démon pažravosti, démon lakomstva, démon chlípnosti,

démon beznádeje, démon apatie, démon nenávisť. Vonkajšia revolúcia nestačila, potrebujeme vnútornú revolúciu ducha. Musíme sa postaviť na odpor vnútornému zlu, zosadiť z trónu našich osobných démonov. Iba vnútorne slobodní ľudia môžu tvoriť slobodnú spoločnosť. „Niet ušľachtileho povzneseného života bez vedomia existencie diablov a démonov a bez trvalého boja proti nim.“ napísal Herman Hesse

Dobro v našom srdci, je ustavične atakované silami zlovoľných vášní. Poznáme to azda všetci. Blízky človek sa pred nami v okamihu zmení. Z jeho očí akoby hľadel ktosi iný. Hovorí slová, ktoré nechcel povedať, koná činy, za ktoré sa bude vo chvíli, keď vaše pominie, hanbiť. Podobne i ja sám. Znova a znova si hovorím: Kde sa to vo mne vzalo? Už nikdy to neurobím, už nepodľahnem. Nedám sa opantať zlobou, hnevom, strachom, závistlivosťou či žiadostivosťou.

Problém zla môžem posudzovať z etickej perspektívy: **Bol som zlý.** Zradil som svedomie. Prikážem si byť dobrý. Narážam však na bezmocnosť – neviem sa v každej chvíli zachovať podľa svedomia.

Môžem sa na to pozrieť očami psychológie: **Je mi zle.** Pôjdem k psychológovi. Pomôže mi odhaliť moje komplexy. Nájde ich zdroje v zabudnutých udalostiach detstva.

Duchovný pohľad však môj problém stavia do širších súvislostí: **Pôsobí vo mne zlo.** V perspektíve ducha vidím rozdiel medzi mnou samým a zlom,

ktoré sa ma pokúša zmocniť. Pústni otcovia nehovorili o svedomí ani o komplexoch, hovorili o osobných démonoch. Ježiš v evanجليách uzdravoval, odpúšťal hriechy a vyhánal démonov. Ako máme rozumieť démonom? Zlo má tajomnú silu, fascinuje nás a zvädza. Do života mi často vstupuje nečakane, proti mojej vôli, ako naliehavé vnuknutie. Ak mu zaskočený nevzdorujem, ovládne ma a urobí si so mnou, čo chce. Psychiater C. G. Jung oceňoval múdrosť pústnych otcov. Jazyk ktorým popisovali zápas o vnútornú slobodu, je podľa neho presnejší, ako jazyk modernej psychológie. Neredukuje zlo na potlačené psychické procesy. Ponecháva ho v jeho neuchopiteľnom nadľudskom tajomstve. „Je ilúzia povedať, že človek má komplex, v skutočnosti komplex má človeka.“ napísal Jung.

Ježiš démonov nazval nečistými duchmi. Sú nečistí, lebo nám zakaľujú zrak. Podľa pústnych otcov démon spôsobuje v prvom rade zaslepenosť: slepý hnev, slepú vášeň, slepú žiadostivosť, slepý strach... Démoni v nás pôsobia prostredníctvom nutkavých, vášňou zatažených predstáv. Podľa pústneho otca Evargia: „Anjeli nám vnukajú myšlienky hľadajúce zmysel sveta, démoni nám vnukajú myšlienky, ktoré sa na svet dívajú z pozície žiadostivosti, vášne, lakomstva a pýchy a pôsobia v nás.“ Nafúknuté predstavy ohrozenia v nás podnecujú slepý strach o seba a zotročujú nás. Nutkavé predstavy v nás

podnecujú lakomstvo, zmyselnosť, nenávisť či pýchu a zaslepujú naše vnútro.

Ježiš srdce pripodobnil k domu

Ak v dome nie je domáci pán, vkradnú sa doň vandráci a ovládnu ho. Odkiaľ tie potvory prichádzajú? *Ste mŕtvi vo svojich hriechoch*, napísal Pavol. Hriech k nám prichádza z mŕtvych miest nášho srdca. Za múrmi nášho domu je cintorín minulosti. Detstvo, dospelosť, mladosť... Sú v ňom hroby, jamy, do ktorých sme sami pred sebou ukryli naše zranenia, naše pády i nevyriešené konflikty. Odtiaľ prichádzajú duchovia, vnikajú do nášho domu a zmocňujú sa ho? Je tu však i neznámy svet duchov za hranicami duše. Stredoveká kartografia kreslila za hranicami známeho svet drakov. Jung v našom vnútri rozoznával sily kolektívneho nevedomia.

Mocné duchovné obrazy číhajúce za hranicami nášho osobného vedomia. Tie neznáme sily k nám vnikajú na miestach, kde boli narušené hranice. Dnes sa mnohí ľudia snažia uniknúť prázdnote a nude honbou za nezvyčajnými zážitkami. Experimentuje sa s chemickými i duchovnými drogami: v móde sú rôzne formy okultizmu. Za také zážitky sa však platí narušením hraníc našej vnútornej osoby. S kolektívnym nevedomím sa vedia zahrať i šikovní politickí demagógovia. Vedú v dave uvoľniť prastaré kolektívne vášne. I dnes sme svedkami tohto zlovoľného čarovania.

Ako teda získať a brániť vnútornú slobodu?
Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí, učil nás Ježiš. Nemal na mysli akúsi obecnú pravdu o sve-

te, hovoril o vnútornej pravde: Byť vo svetle Kristovho slova pravdivý sám k sebe. Iba tak môžem byť pravdivý i k druhým. Pán domu môže vstúpiť iba tam, kde mu otvorím dvere. Tými dverami je odvaha odhaliť sa bezo zvyšku pravde. Prvým krokom k oslobodeniu, podľa púštnych otcov, je pravdivé pomenovanie toho, čo sa vo mne deje: pomenuj pravdivo svojho démona. Démon sa pravdy bojí, duch klamu sa s pravdou neznáša. Máme sklon stotožňovať svoje vnútorné stavy so sebou. Môj hnev, moja žiarlivosť, môj strach, moja chamtivosť – to som ja. Musím sa prijať taký, aký som – hovoríme si. Práve týmto stotožnením stavov vnútra so sebou samým sa však zbavujem slobody. Treba vystúpiť z prúdu nutkavých predstáv, valiacich sa vo mne: toto nie som ja. Odstúpiť a dať démonom pravdivé mená. Keď démona v sebe smelo pomenujem: *nie si nič tné iba smiešna pýcha!* strasiem démona zo svojho krku. Postavím sa mu tvárou v tvár. Púštni otcovia nám radia, aby sme sa démonovi vysmiali. Démon neznáša humor, má nado mnou moc dovtedy, kým ho beriem vážne.

Ak zostanete v mojom slove, budete v pravde mojimi učeníkmi. Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí. Proti nutkavým myšlienkam púštni otcovia stavali Kristovo slovo. Verili, že to slovo má moc podnietiť v nás emóciu a predstavivosť dobra. Centrum môjho vnútra potrebuje byť ustavične posilňované svetlom nadosobného univerzálneho dobra. Slovom plným duchovnej energie. Ako vstupuje do domu môjho srdca Pán? Akým spôsobom v ňom prebýva? Prostredníctvom Slova, ktoré osvetľuje prúd môjho vedomia. Osvetľuje tváre myšlienok a nutkavých emócií, tých lúpežníkov, čo sa usilujú ukradnúť mi srdce. Rozptyľuje hmlu oslepujúceho zla, oddeľuje to zlo od dobra v strede môjho srdca: *Milujte svojich nepriateľov. Robte dobro tým, ktorí vám robia zle...* hovorí mi. *Svoj pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, ja vám dávam – nech sa vaše srdce neláká a neznepokojuje...*

Oslobodenie prichádza až tam, kde celou vôľou hovorím áno Božej vôli. *Nie moja ale tvoja vôľa nech sa deje.*

Sloboda nie je moja, je Božia... *S bážňou a chvením konajte svoju spásu,* píše Pavol. Sprevádza azda moju cestu za slobodou bázeň a chvenie? Bázeň je stav uchvátenia – fascinácia nekonečnou veľkosťou bytia Toho, z koho mám všetko, kým som. Viem, že nič moje nie je zo mňa, ani sloboda mojej vôle, ani jasnozrivosť mojej myšlienky, ani čistota mojich emócií. Bázeň sa rodí tam, kde spo-

znám, že svoju slobodu nemám zo seba. Nemecký filozof Karl Jaspers to vyjadril takto: „Človek, ktorý si skutočne uvedomí svoju slobodu, získava zároveň istotu o Bohu. Sloboda a Boh sú neoddeliteľní. Prečo? Som si istý: vo svojej slobode tu nie som cez seba samého, ale som si darovaný, lebo si môžem chybať, a nedokážem si svoje slobodné bytie vynútiť.“ Bázeň vie, že všetko čím som a kým budem je mi dané ako dar milosti. To vedomie sa obnovuje a rozvíja v hlbokjej modlitbe srdca.

Všetko robte bez reptania

a pochybovania, aby ste boli priami a bezúhonní. Bez reptania? Reptanie je predsa výrazom odporu. Bez schopnosti odporovať podvodom a zlovôli, slobodu rýchlo stratíme. Vo svojom oprávnenom odpore si však musím dať pozor, aby som nezavrhol samotný dar života, vďaka ktorému mám silu odporovať. Nereptať jednoducho znamená – prijať skutočnosť, tak ako je mi daná, v úplnej dôvere, že v každom okamihu sa naplnia zmysel, ktorý nepoznám. Potrebujem zmlknúť, prijať čas celého života ako nevyhnutnosť tvorčovej ruky, ktorou mi bola vtláčaná moja podoba. Neprenášať zodpovednosť na iných: „Rodičia mi nedali dosť lásky. Študoval som na zlej škole. Tento či tamten spôsobili, že žijem život, aký som nechcel žiť. Iba úplným prijatím, sa moja bezmocná sloboda môže spojiť s všemocnou slobodou Boha. Opúšťam postoj obete a beriem na seba zodpovednosť za to, kým som.“

Všetko robiť bez pochybovania?

Pochybnosť predsa potrebujem, aby som sa od ilúzií obracal k pravde. Bez pravdy strácam slobodu, som vydaný napospas manipuláciám lži. Ak mám byť oslobodený pravdou, jednu vec spochybníť nesmiem – svoj záväzok voči pravde samej. Konat' bez pochybovania znamená: *Je nepochybné, že chcem byť pravdivý. Voči každej ľudskej bytosti chcem zaujať postoj spravodlivosti a dobroprajnej lásky.*

Všetko robte bez reptania a pochybovania. Veď Boh vo vás pôsobí chcenie i konanie... V bázni a chvení viem: nie ja, ale Boh v Kristovej milosti je Pánom mojej slobody. Bez neho ju strácam spútaný sám sebou v dome srdca, kde nado mnou vládnu moji démoni.

„Byť stratený, znamená byť ponechaný napospas ľubovôli a nárokom ega utváraného z pomínutelných náhod,“ napísal Thomas Merton, ale „Byť spasený, znamená vrátiť sa k vlastnej neporušenej a večnej skutočnosti a žiť tú skutočnosť v Bohu.“ ■

SVEDECTVO HEATHER PORTER

Efezanom 6, 10 – 18

Volám sa Heather Porter, mám 58 rokov. Som vydatá 36 rokov a so svojím manželom Robom vediem zbor v Queenslande v Austrálii. Máme 2 deti. Syn má 30 rokov a dcéra 15. Obe naše deti sú adoptované. Nášho syna sme si adoptovali v Anglicku, keď sme tam žili. Našu dcéru sme si adoptovali v Austrálii, ale narodila sa v Číne. Obaja mali 2 roky, keď sme si ich adoptovali. Dnes večer sa chcem s vami porozprávať o boji, v ktorom sa nachádzame a o tom, aká je v ňom naša a aká Božia úloha. Peter Greig vo svojej knihe *Ako sa modliť* hovorí o troch veciach, ktoré potrebujete v duchovnom boji. Najprv musíte vedieť, že máte nepriateľa. Nie, nie je to váš manželský partner, váš šéf, vaša svokra alebo vaše deti. (1 Pt 5, 8; Ef 6, 12) Váš nepriateľ je diabol. V Jánovi 10, 10 ho Ježiš nazýva zlodejom, ktorý prichádza iba kraťnúť, zabíjať a ničiť. Ježiš povedal, že prišiel, aby ste mali život a mali ho v plnosti.

Po druhé, musíte poznať svoju autoritu ako Božie dieťa. (Lk10, 19)

Po tretie, musíte vedieť ako bojovať. (Ef 6, 10 – 18) Jednou z najväčších vecí, ktoré vám diabol

príde ukradnúť, je váš pokoj. Ježiš sa nazýva Knieža pokoja. Ježiš povedal: *Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Nedávam vám ho ako svet dáva. Nech sa vám srdce neznepokojuje a nebojte sa.* Tento pokoj si musíme veľmi vážiť. Ježiš vykúpil náš pokoj na kríži svojou vlastnou krvou.

Počas svojho života som zistila, že sa rýchlo vzdávam tohto vzácného pokoja. Jedným zo spôsobov, ako to robím je, ak otvorím dvere môjho srdca sebaľútosti.

Svoj život a manželstvo prirovnávam k zámku a je veľmi dôležité, aby sme ja aj môj manžel nespustili padací most každému, kto len tak náhodou príde a zaklope na naše dvere. Máme kontrolu nad tým, koho pustíme do nášho hradu (nášho domova, našich životov, našej rodiny). Niekedy sebaľútosť, čo je zlý duch, zavolá a povie: „Spustí padací most... Chceme prísť len na 5 minút a dať si s vami šálku čaju alebo kávy.“

Hovorí: „Nezostanem dlho.“

„Vypočujem si tvoje problémy, len budem tvojím priateľom.“

Počuješ niekedy tento hlas? Ale keď otvorím dvere sebaľútosti, privedie so sebou všetkých svojich priateľov, ako je odpor a nespokojnosť, porovnávanie, horkosť, hnev a zmätok.

Ako príklad uvediem svoju skúsenosť. V starých papieroch, ktoré som vyhadzovala, som našla manželovu výplatnú pásku. Ako manažér predaja skla zarobil v roku 2011 viac ako pastor v roku 2022. Nechala som vstúpiť semienko sebaľútosti a hneď nasledovali pochybnosti. Dovolila som, aby mi nepriateľ našepkával veci ako:

„Nie je to fér.“

„Nie je to správne.“

„Boh sa o teba nemôže postarať... musíš sa o to postarať ty... nemôžeš dôverovať Bohu.“ Tieto semená sa stávajú myšlienkami, ktoré potom ovplyvňujú vašu náladu. V krátkom čase som stratila radosť, pokoj a bola zo všetkého nešťastná. Dokonca som mala chuť kopnúť do mačky!! Zistila som, že sa naozaj cítim zle. Tak som sa zastavila a spýtala samej seba, aké dvere som otvorila?

To, že som mala zlú náladu sa nestalo len tak. Máme kontrolu nad tým, čo dovoľíme, aby bolo v našej mysli a srdci. Toto je naša časť boja.

Takže je dôležité neobviňovať iných alebo Boha, ale položiť si otázku, aké dvere som OTVORIL? Prečo som sa tak rýchlo vzdal svojho pokoja? Tvoje srdce je tvoj hrad, tak komu si dnes spustil padací most? Premýšľala som a spomenula som si, že sa to začalo, keď som videla tú výplatinú pásku a dovoľila, aby duch pochybnosti a sebaľútosti vstúpili do mojej mysle. Pre opätovné získanie svojho pokoja, treba urobiť tieto kroky:

Rozpoznať prácu nepriateľa.

- Vyznanie: „Pane, je mi ľúto, že som otvorila dvere svojho srdca sebaľútosti, pochybnostiam a klamstvám“.
- Pripomenúť si svoju autoritu a Ježišov dar odpustenia (1 Jn 1, 9).
- Kajanie sa: „Pane, ďakujem Ti, že ma miluješ a Tvoje slovo hovorí, že si môj pastier, staráš sa o mňa a nemusím sa báť. V Ž 23 hovoríš, že dobrota a milosrdenstvo ma budú sprevádzať po všetky dni môjho života. Využívam na to svoju autoritu ako Tvoja dcéra a odmietam duchov sebaľútosti a pochybností. Karhám nepriateľa..
- Vedieť ako bojovať.
- Ďakovanie: „Pane, ďakujem Ti, že si ma očistil od všetkých hriechov. Ďakujem Ti za Tvoj pokoj. Podriaďujem sa Ti a odovzdávam sa pod tvoje panstvo.
- Pripomenutie si mojej Božej výzbroje (Ef 6, 10 - 18).

Keď som urobila tieto kroky, čo trvalo asi 5 minút, potom sa môj pokoj vrátil. Ježiš bol opäť na tróne. Pokoj sám o sebe je mocná duchovná zbraň. Často je najsilnejším človekom s najväčšou mocou v miestnosti ten, kto dokáže zachovať svoj pokoj uprostred búrky. Ježiš to robil, spal na lodi, zatiaľ čo okolo zúrila búrka. Ale to je iný príbeh. Majte pokoj. ■

MISIA NA NÍLE

V našom zbore, a nie iba v našom, niekoľko žien využíva čas i na pletenie, šitie či háčkovanie oblečenia pre detičky v Afrike. Zo zvyšnej a páranej vlny sú z toho prikrývky, pulóvriky, čiapočky, papučky, vestičky („zohrievače duše“), ktoré dostanú africké mamičky v pôrodnici ako výbavičku pre dieťa. Poviete si: Do africkej horúčavy?! Nezmysel!

Potvrdenie, že sú tieto vecičky potrebné, vítané a používané, sme si vypočuli od misionárky z Misie na Níle, ktorá 15 rokov pôsobí v Egypte ako zdravotná sestra.

Niekoľko nás zo zboru sa tam vybralo. Jej prezentácia so snímkami a sprievodným slovom stála zato.

Vravela, že ľudia okrem horúčavy 40° C vo dne, čelia večer, v noci i ráno chladu pod 10° C.

Takáto dobrovoľná činnosť má teda zmysel. Tieto riadky sú na povzbudenie „štrikovačiek“, ktoré sa tomu už roky venujú. Nielen Slovenky. Deťom v Afrike Pán Ježiš takto rukami žien poskytuje ošate. (Pohyb oboch rúk prospieva pri reume, osteoporóze... Pletú však po troche, aby nezaťažili chrbticu.)

Z hotových výrobkov je radosť tu i tam ... vaša práca nie je márna v Pánovi. Pozývame k tomu ďalšie ruky, ktoré ihlice či háčik už držali... Ak sa chcete a môžete k pleteniu alebo háčkovaniu pripojiť, rady vysvetlíme, uštrikované veci ukážeme a so skúsenosťami sa podelíme. Sú to veľmi jednoduché postupy: „hladko-obratko“ či len hladko. Príručka Pletieme pre Afriku, vlna i začatý rovný pás na ihliciach sú k dispozícii. Môžete pridať svoju fantáziu. Nežiada sa výkon, rýchlosť ani záväzok pokračovať. Skúste, možno to aj vás chytí.

Šitie prikrývok 140 x 200 cm z troch vrstiev starších látok je však zložitejšia práca. To už chce lepšiu zručnosť, väčší priestor i viac času. Ak má niekto o šitie záujem, rady hotové deky ukážeme aj všetko vysvetlíme.

Časopis *Misie na Níle* zo septembra 2022 píše:

Misia na Níle (MN) existuje od roku 1900 a svoje korene má v Evanjelickej reformovanej cirkvi. Funguje formou združenia a angažuje sa vo vzájomnej rozvojovej spolupráci v šiestich krajinách pozdĺž Nílu za zlepšenie životných podmienok znevýhodnených ľudí. Popritom chceme budiť a posilňovať nádej a vieru v Ježiša Krista. ... kým máme ľudí, ktorí sa modlia za zahraničnú misiu, pletú, šijú, prekladajú misijné materiály a iné, tak vieme, že cirkev tu ešte žije a Duch Svätý sa dotýka srdc ľudí. ■

Za všetky účastníčky K. Roháčková

NÁVRAT K PRVEJ LÁSKE II

ANNA ČINČURÁKOVÁ TIPULOVÁ

Náš figovník začal pučať. Práve v to ťažké ráno, keď sme sa zo správ dozvedeli čo sa stalo, pripomenul nám Ježišovo podobenstvo. Poslal nám znamenie. A priznám sa, vôbec ma to neupokojilo. A potom som stretla veľa ďalších vystrašených ľudí. Mnohí sa pýtajú: čo sa to vlastne deje?

Možno sme vystrašení, lebo naša nádej nebola skutočnou nádejou. Možno sme sa spoliehali na niečo, na čo sa spoliehať nedá, a tak sme všetci zmätení. Ale nemusí to tak byť. Naša nádej predsa nespočíva v tom, že sa skončí vojna na Ukrajine, aj keď si to všetci veľmi prajeme! Nespočíva ani v nádeji, že sa boje neposunú do našej krajiny a nezasiahnu naše rodiny! Naša nádej je v Kristovi, ktorý je našim Spasiteľom. Jeho sa teraz potrebujeme v dôvere pevne chytiť, aby sme to zvládli, aby nás previedol cez temné údolie, ktorým sme sa vydali. Potrebujeme odvážne vyjsť v ústrety Tomu, kto si nás tak veľmi zamiloval, že sám seba vydal za nás, aby smer mohli mať nádej večnej budúcnosti. O všetkom, čo sa teraz deje, hovorí Jeho slovo. A pučiacci figovník je znamením blížiaceho sa Ženícha, ktorý si ide pre svoju nevestu. A my, uprostred vojen a nepokoja, ktoré sú predzvesťou Jeho príchodu, dostávame dôležitú inštrukciu: „Dajte si pozor, aby ste sa neľakali!“ Nevieme, čo bude ďalej, a ani ako sa to celé bude vyvíjať, ale my sa musíme starať najmä o to, aby sme

sa nebáli! Strach je silný nástroj nepriateľa, ktorým nás paralyzuje – vyraduje zo života. Keď sa bojíme, nie sme schopní stáť na miestach, na ktoré nás Boh chce postaviť. Nie sme schopní ísť tam, kde nás zavolá a robiť to, čo od nás chce. Strach sústreďuje naše myslenie na nás samých, na uspokojenie vlastných potrieb a úplne nás odzbrojuje v duchovnom boji. Nuž, ale nebojácnosť si nevieme prikázať. Môžeme ju získať iba v blízkosti Toho, kto je silnejší ako čokoľvek iné. Len On môže upokojiť tvoje srdce! A tak, ak v tejto chvíli rozmýšľame, čo by sme mali urobiť v tieto dni, aby sa vrátila nádej do našich životov a aj všade tam, kde o ňu prišli, starajme sa o to, aby sme sa nebáli toho, čo sa deje okolo nás. Iba tak sa priblížime k prvej Láske. *Od figovníka si vezmite poučenie! Keď jeho ratolesť omladne a vyháňa listy, viete, že leto je blízko. Tak aj vy, keď uvidíte, že sa toto deje, vedzte, že je blízko, pred dvermi* (Mk 13, 28 – 29).

Aj keby figovník nevypučal a vinič nezarodil, hoci by oliva vyschla a na poliach sa nič neurodilo; aj keby z košiara zmizlo stádo a v maštali by nebol dobytok, ja sa však budem radovať v Hospodinovi a jasať v Bohu mojej spásy. Pán, Hospodin, je mojou silou (Hab 3, 17 – 19). ■

Z ROKOVANIA RCB

MÁJ 2023

Porada Rady Cirkvi bratskej bola 2. 5. 2023 formou Zoom videokonferencie.

Rada rozhodla:

nominovať na člena Revíznej komisie ERC Jura-ja Klementoviča; na funkciu predsedu ERC nomi-
novat' generálneho biskupa ECAV Ivana El'ka a na
funkciu podpredsedu ERC Jána Szóllósa z BJB.

že delegátmi za CB na valnom zhromaždení Eku-
menickej rady cirkví (ERC) budú predseda Rady
a riaditeľ kancelárie.

že na Konferenciu 2023 pozve ako hosta šéfre-
daktora časopisu Dialóg.

Rada zobrala na vedomie:

oznámenie kazateľa Rastislava Betinu, že v júni
2023 ukončí svoju kazateľskú službu v súvislosti
s odchodom do dôchodku.

Pozvánku Kresťanskodemokratického hnutia
k okrúhlemu stolu na tému „Čo očakávajú cirkvi od
štátu?“. Keďže termín kolидуje s Konferenciou CB,
Rada sa možnou účasťou na tomto podujatí neza-
berala. ■

Spracované z podkladov RCB

Modlitebné spoločenstvo Lýdie

Milí priatelia,

pozývame vás na **22. konferenciu Lýdií**, ktorá bude **v sobotu 3. 6. 2023** v modlitebni
Cirkvi bratskej v Prešove na Slovenskej 34, s témou:

Zostaňte vo mne a ja vo vás

V čase od 9:00 do 15:00 hod. budeme spoločne oslavovať Pána Boha, premýšľať
nad Božím slovom a prihovárať sa v modlitbách za aktuálne potreby.

K spoločnej oslave Pána Boha nás povedie známa slovenská skladateľka
a interpretka kresťanských piesní **Mária Wiesnerová**. Mária a jej manžel Peter slúžia
v spoločenstve Radostné srdce v Partizánskom a jej piesne už mnohé roky
spievajú dospelí aj deti v rôznych denomináciách.

Zamyslíme sa nad textom z Jána 15, 1 – 17 spolu s **Heather Porter**, ktorá slúži
so svojím manželom Robom v zbore Kingdom Culture Church v Queenslande v Austrálii.

Prihlásiť sa je možné do nedele 28. 5. 2023

e-mailom alebo telefonicky na tieto kontakty:

Mária Kailingová, kailingovi@gmail.com, mobil: 0902 891 521, tel.: 051 770 5508

Marta Gajdošová, marta.gajdos@gmail.com, mobil 0902 389 633, tel.: 051 775 2603

Prihlásení budú mať zabezpečený obed a občerstvenie počas dňa.
Vstup je bez konferenčného poplatku, na finančné výdavky bude možnosť prispieť
v dobrovoľnej zbierke.

Tešíme sa na stretnutie a spoločenstvo s vami.

Hanka Jurčová

PANI ZUZANA A KONIEC SPADNUTEJ VLÁDY

Pred pár dňami som bol čosi kupovať v záhradkárskych potrebách U Zuzany. Práve dostala tovar a vzdychala, že nemôže predajňu rozšíriť. Spýtal som sa jej prečo, veď má pri nej dosť veľký dvor. Povedala mi, že budova je jej, ale pozemok jej obec nechce už niekoľko rokov predať, lebo bývalá starostka jej nepriala. – „Veď máme nového starostu, tak by vám to možno predali“, povedal som. „Teraz je to už úplne stratené. Môj muž je poslancom obecného zastupiteľstva. Čo by ľudia povedali, keby mi predaj schválili...?“ Vzácná žena. Keby jej muž bol poslancom parlamentu alebo ministrom pôdohospodárstva, asi by tiež nežiadala o odpredaj pozemku, alebo o pridelenie dotácie vo výške 1,4 mil. eur, tak ako súčasný (vlastne minulý) minister Vlčan. To on dal právo povedať Ficovi, že táto protikorupčná vláda zneužíva svoje postavenie a jej členovia kradnú. A tak pán minister vlády poverených, vládu potopil definitívne. No ani po jej konci nejdú všetci do civilu. Viacerí sa vracajú do poslaneckých lavíc. A možno budú ešte predkladať ďalšie závažné a štát zničujúce zákony.

Už minule som o nich písal. Na dve rokovania parlamentu ich majú iba niečo vyše 240. Chcel by som byť poslancom a ešte pár návrhov zákonov by som pridal. Pri tom množstve by sa možno zmestili. Niekoľko zmien by si zaslužil volebný zákon. Keby som bol v parlamente, navrhol by som zrušenie povinného počtu podpisov na vznik novej strany. Nech si každý, čo chce ísť do parlamentu, založí svoju stranu. Hoci len z rodinných príslušníkov. Na tento zákon by samozrejme nadväzoval ďalší: Maďari to už načali – znížiť kvórum na vstup do NR SR z 5% na 3%. – Zle. Kvórum na vstup do

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

Nedávno, bolo to ešte za vlády chaosu, mi syn povedal: „Najhoršie je, že títo chlapci robia také hlúposti, že človek musí občas dať za pravdu Ficovi.“ Dnes by som ho doplnil: „Ešte horšie je, ak títo chlapci dajú náčelníkovi najskorumpovanejších vládnych garnitúr v histórii Slovenska svojím konaním právo povedať, že sú sami skorumpovaní zloději.“ Zabudol len dodať: ...ako my.

parlamentu by som zrušil úplne. A možno aj voľby. Do parlamentu by sa podľa mojich zákonov vstupovalo podľa výšky a váhy (pri rovnosti by sa mohla brať do úvahy veľkosť topánok). Samozrejme s patričným zastúpením žien a komunity LGBT. Myslím si, že objektívnejšie kritériá v týchto časoch na Slovensku ťažko nájdete. Veď tu nezáleží na tom, kto má čo v hlave, ale kto má z postavenia a moci aký prospech... A aby som nezabudol – ústavným zákonom by som zakázal strany, ktoré majú v názve „demokratická“, alebo sa pýšia tým, že sú demokratické. Tento zákon by platil dovtedy, kým by sa tzv. demokrati nenaučili, že nestačí zastrešiť sa slovom demokracia, ale treba vedieť, čo sa za týmto slovom skrýva. Že demokracia má svoje pravidlá a nemenné hodnoty, podľa ktorých treba žiť a spravovať krajinu.

Po Vlčanovom klinci do rakve dočasnej vlády máme na krku vládu úradnícku. Konečne po pol roku sa jej opozícia dočkala. A zrazu báb – unisono vyhlasujú, že úradníckej vláde nedajú dôveru. Dokonca aj viacerí bývalí koalíčníci. Vraj uvidia, aké mená pani prezidentka vytiahne. Keď mená uvidia, povedali – uvidíme, s akým programom prídu. Ako keby to bolo pri vláde na tri mesiace podstatné. Za ten čas štát na lopatky nepoložia. Veď sa to úplne nepodarilo ani spadnutej vláde, ani dvom Ficovým vládam. Voľby sú na spadnutie. Začiatkom júla budeme aj my poznať mená. Kiež by sme dali dôveru len tým, čo budú napĺňať naše očakávania na slušnú a prospešnú správu štátu. ■

PS: *Ospravedlňujem sa za tento Orech, ale o tom, čo sa deje na Slovensku už vážne písať nedokážem.*

13. 5. 2023

KRÍŽOVKA

„Pomýlil si si cestu, ak pohrdaš...“

(sv. J. Escriva)

Autor: Peter Kailing	Smeroval (básn.)	Jedálny lístok	Ázijčan	Vajce (nem.)	TAJNIČKA	POMÔCKY Pars, Ant, An, Art, Okta, Ei	Smútok (poet.)	Neposuňte z miesta	Koncovka zdrobnenín
Môžem					•	Sníva Jestvuj			
Maličký peniaz					•				
Koniec (ang.)				Alkohol Oblep	•				Čiastka, časť (z lat.)
Chem. zn. Lutécia			Okrem neho (skr.) Tebe		•	Slov. nár. povstanie (skr.)			
	Jeden z rodičov	Búchaj Mušľa			•	Kórej. výrobca áut Predpona (osem)			
Biela tekutina					•		Toho roku (skr.) Čín. žen. meno		
Kancelár. skratka			Úbytok Záľuba		•				
Mestský stav. podnik (skr.)				Vyššie číslo	•			Šúcha	Otieranie
Zn. čistiace- ho prášku				Teba Chem. zn. Telúru	•		Toto Predpona (proti)		
	Časť tváre Skr. pre deka				•	Umenie (franc.) Predpona (zápor)			
Polospánok					•				
Had z knihy džunglí				Taliansky futbal. klub	•				

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 4/2023

Mýlia sa tí, ktorí dúfajú, že si VYSTAČIA SAMI.

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR do 5. 6. 2023. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 6/2023.

Stranu pripravil Peter Kailing

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@swanmail.sk,
v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk, písané na adresu redakcie.